

Slutrapport

Framtidsentreprenörer

och stärkt näringsliv i Fyrbodal

Christel Thuresson,
projektledare
Fyrbodals
kommunalförbund
2019-04-30

Fyrbodal

Förord

”Ju mer vi kan göra tillsammans desto bättre resultat når vi”, sa statsminister Stefan Löfven när han inledde ett av sina möten med Innovationsrådet som bildats för att stärka Sveriges innovationskraft på den globala marknaden. Projektet ”Framtidsentreprenörer och stärkt näringsliv i Fyrbodal” har samma syfte men inte samma geografi. Här handlar det om att stärka de små och medelstora företag som finns i Fyrbodal. När tillgången till rätt kompetens och arbetskraft tryter och högkonjunktur råder gäller det att klara av att rusta inför kommande konjunktursvängning, samtidigt. De företag som inte satsar på att utveckla de idéer som finns i byrålådan försvinner snabbt från marknaden när omställningens vindar viner.

I Fyrbodal finns många aktörer som tillsammans bildar ett innovationssystem som var och en har ett eller flera uppdrag och roller i arbetet med att främja entreprenörskap och nya innovationer. Projektet och samtida forskning visar att innovationssystemet behöver utvecklas, innoveras, för att svara upp mot de samhällsutmaningar vi står inför. Tillsammans med de 28 000 företag som finns i Fyrbodal borde vi klara utmaningar som går långt utanför vår geografis gränser. Men det kräver samverkan och gemensam kraftsamling. Och nya idéer. Kort sagt. Det krävs innovation.

Jeanette Lämmel
Förbundsdirektör

Anna Lärk Ståhlberg
Teamchef samhällsutveckling

Innehållsförteckning

FÖRORD	2
1 PROJEKTINFORMATION	4
1.1 SAMMANFATTNING	4
2 INLEDNING	5
2.1 BAKGRUND	5
2.1 SYFTE	5
2.2 AVGRÄNSNINGAR	5
2.3 FRÅGESTÄLLNINGAR	5
2.4 ÖVERGRIPANDE MÅL	6
2.5 PROJEKTMÅL	6
2.5.1 <i>Delmål 1 – SME-företag ska få hjälp att omsätta idéer i "byrålådan"</i>	6
2.5.2 <i>Delmål 2 – Nya företag ska skapas av entreprenörsgupper</i>	6
2.5.3 <i>Delmål 3 – Inflödet till innovationssystemet ska öka</i>	6
2.5.4 <i>Delmål 4 – Bilda entreprenörsgupper</i>	6
2.5.5 <i>Delmål 5 – Öka kunskap om affärsutveckling bland SME och entreprenörer</i>	6
2.5.6 <i>Delmål 6 – Skapa hållbar struktur för innovationsstöd</i>	6
3 ORGANISATION	7
3.1 PROJEKTORGANISATION	7
3.1.1 <i>Projektägare</i>	7
3.1.2 <i>Styrgrupp</i>	7
3.1.3 <i>Projektleddning</i>	7
3.1.4 <i>Superteam</i>	7
3.1.5 <i>Arbetsgrupper</i>	9
4 HUVUDAKTIVITETER	12
4.1 INNOVATIONS HACK I BENGTSFORS	12
4.2 INNOVATIONS HACK I TANUM	14
4.3 AFTERWORK FÖR FÖRETAGSAMMA KVINNOR	15
4.4 DIGITAL PLATTFORM/DELADINIDÉ.NU	16
4.5 NÄRINGSLIVSUTVECKLARE – EN ENKÄTUNDERSÖKNING	17
4.6 AFFÄRSKOACHNING OCH FÖRETAGSRÅDGIVNING	17
4.7 STUDIEBESÖK OCH UTBYTE MED ANDRA PROJEKT	18
4.7.1 <i>One Stop Future Shop, Biskopsgården, Göteborg</i>	19
4.7.2 <i>Yesbox, Gamlestaden, Göteborg</i>	19
4.7.3 <i>Innovationscenter för landsbygden, Sjöbo, Tomelilla, Ystad och Simrishamn</i>	19
4.7.4 <i>Science Park-systemet, Mullsjö och Jönköping</i>	20
RESULTAT	21
4.1 INDIKATORER	21
4.2 PROJEKTEKONOMI	22
4.2.1 <i>Medfinansiering utfall</i>	22
4.3 EXTERN UTVÄRDERING	23
4.3.1 <i>Nyttoanalys</i>	23
4.3.2 <i>Västra Götalandsregionen näringslivsavdelning</i>	23
5 DISKUSSION/ANALYS	24
6.1 TILLGÄNGLIGHET TILL INNOVATIONSSYSTEMET	24
6.2 MÖTESPLATSER	25
6.3 INFRASTRUKTUR	27
6.4 MÅNGFALD OCH NY KUNSKAP	28
6.4 SAMVERKAN OCH SAMHANDLING	29
7 SLUTSATSER	30

1 Projektinformation

Projektnamn	Framtidsentreprenörer och stärkt näringsliv i Fyrbodals kommun
Dnr	
Beställare	Fyrbodals kommunalförbund, nätverket för näringslivschefer
Finansiärer	EU Regionala utvecklingsfonden, Västra Götalandsregionen, 13 kommuner i Fyrbodals kommun
Projektledning	Anna Lärk Ståhlberg
Projektledare	Christel Thuresson
Projektkonstans	Niclas Gustafsson (Almir Erkocevic, slutredovisning)
Projektstart	2017-01-01
Projektstäm	2019-04-30
Rapportförfattare	Christel Thuresson

1.1 Sammanfattning

Företagens förmåga till anpassning och förnyelse är avgörande för långsiktig och hållbar framgång. För en kommun betyder det i sin tur tryggare arbetstillfällen och därmed skatteintäkter till välfärden. Projektet Framtidsentreprenörer och stärkt näringsliv i Fyrbodals kommun har haft som syfte att stödja små och medelstora företags (SME-företag) och entreprenörers innovationskraft genom att matcha idéer med rätt kompetens och stöd.

Projektet har verkat genom det befintliga innovationssystemet som består av akademi, myndigheter och företagsfrämjande stödaktörer. Utmaningen har bland annat bestått i att få stödet att nå ut till alla geografiska delar i Fyrbodals kommun, liksom till alla branscher och faser i innovationsprocesserna. Projektets huvudforum har varit Superteamet som består av kommunernas näringslivsutvecklare, stödaktörer, akademi och myndigheter (främst Högskolan Väst och Arbetsförmedlingen). Teamet har mötts tre gånger per år för att utbyta kunskap och erfarenhet samt utveckla innovationssystemet tillsammans. För att ta del av andras lärdomar och erfarenheter har projektet besökt OneStopFutureShop och YesBox i Göteborg, Innovationscenter för landsbygden på Österlen i Skåne samt Science Park-systemet i Mullsjö och region Jönköping. Under projekttiden har tre Innovation hack's genomförts. Två av dessa genomfördes i Tanum för elever i årskurs 9 och lokala företagare, ett genomfördes i Bengtsfors för företagare och entreprenörer. En AfterWork för företagsamma kvinnor genomfördes på Orust. En digital plattform "Dela Din Idé.nu" har tagits fram där innovatörer och entreprenörer kan dela och utveckla idéer.

Resultat från projektet har lett fram till ett underlag för upphandling av affärscoachning och företagsrådgivning enligt LOU. Upphandlingen vanns av Almi Väst och underlättar "en väg in" till innovationssystemet, minskar administrationen för kommunalförbundet och ger företagen ett "sömlöst" stöd oavsett vilken stödaktör som utför tjänsten. Flera av indikatorerna mäter kortsiktiga resultat medan processerna från idé till ny produkt på marknaden och/eller nytt företag generellt sett är längre än projekttiden. För att ge projektet en rättvisare bild skulle en ny uppföljning behöva göras längre fram för att mäta mer långsiktiga effekter.

Det talas allt oftare i både forskning och media, om vikten av att bygga en samhällskultur som främjar innovation och nytänkande. Globala hållbarhetsmål, digitalisering och arbetslivets stora utmaning, kompetensförsörjning är några av de faktorer som driver på.

I kommunallagens 2 kap 8§ står det att "kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget." Det finns alltså inget lagkrav på att kommunerna ska arbeta med näringsfrämjande insatser. I Fyrbodals kommun har samtliga kommuner utom Orust en eller flera näringslivsutvecklare. Näringslivsutvecklarnas förutsättningar varierar dock stort mellan kommunerna både vad gäller resurser, arbetsuppgifter och mandat.

En genomgång av kommunernas lokala näringslivsstrategier visar att det saknas en Fyrbodals-gemensam framtidsbild och att det behövs strategier för hur kommunerna kan och ska agera tillsammans för att stödja näringslivets utvecklingskraft, förmåga till förnyelse och marknadsanpassning.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Projektidén tog avstamp i den stora flyktingvågen 2015, där Fyrbodalsregionen tog emot flest nyanlända inom Västra Götalandsregionen. I kommunhusen växte kön till näringslivskontoret med allt fler som ville ha hjälp att starta företag. Samtidigt växte frustrationen hos de företagsfrämjande stödaktörerna som kände att de inte hade rätt struktur och verktyg för att kunna ta sig an utmaningen att möta upp behoven från denna nya målgrupp, både vad gällde språk, kultur och entreprenörskap.

Almi IFS startades via Tillväxtverket, men en ensam rådgivare kunde inte korta köerna och kommunalförbundet fick kommunernas uppdrag att arbeta fram ett projekt för att stötta dessa nya behov. Första projektförslaget var ett socialfondsprojekt med fokus på individen – den nyanländes väg in i arbete eller eget företagande. Tillväxtverket avlog ansökan och föreslog att kommunalförbundet istället skulle vända på hela projektidén och ta avstamp i de befintliga små och medelstora företagens (SME-företagens) behov av utvecklingskraft och förnyelse och att istället se de nyanlända, med deras erfarenhet, kompetenser och kultur som en resurs för att öka företagens innovationskraft.

Projektansökan arbetades om under året med förankring i olika grupper där både näringslivsutvecklare och stödaktörer deltog och i tät dialog med Tillväxtverket.

Den nya projektansökan som godkändes av Tillväxtverket och EU:s Regionala utvecklingsfond lade nu fokus på de befintliga SME-företagens behov av kompetens och stöd för att utveckla ny kunskap, produkter och tjänster. De nyanlända och utrikesfödda blev tillsammans med kvinnor viktiga resurser för att få fart på innovationsprocesserna hos företagen.

I förarbetet till projektet konstaterades att företagens behov av stöd i innovationsprocessernas olika faser är stort och att kunskapen om den hjälp som finns att få varierar stort både ur ett geografiskt perspektiv och inom olika branscher. Nationella undersökningar visar också att kvinnor missgynnas i stor utsträckning.¹ Mycket kort man kan säga att innovation handlar om att kommersialisera ny kunskap genom entreprenörskap. "Ett innovativt näringsliv skapar hög produktivitet och stärker ekonomins utvecklingskraft, det vill säga dess förnyelse- och anpassningsförmåga. Det är något annat än konkurrenskraft som även kan ha sitt ursprung i förändrade prisrelationer. Med god utvecklingskraft förenas konkurrenskraft med höga löner och vinster. Har ett land bristande utvecklingskraft återstår endast att i det långa loppet konkurrera med låga löner."²

Statsminister Stefan Löfven beskrev i en debattartikel, behovet av att utveckla en stark innovationsförmåga; "Sverige kan aldrig vara billigast – därför måste vi bli bäst."³

För enskilda företag är förmågan till förnyelse en fråga om överlevnad; "Sysslar man inte med innovation inom ett företag så är man, förr eller senare, dödens på marknaden."⁴

2.1 Syfte

Projektets syfte är att stärka innovationskraften hos de befintliga små och medelstora företagen (SME-företagen) i Fyrbodal.

2.2 Avgränsningar

Projektet ska verka genom det befintliga innovationssystemet för affärs- och företagsutveckling och inte utveckla ytterligare en företagsfrämjande stödaktör.⁵

2.3 Frågeställningar

- Hur ökar vi tillgängligheten till innovationssystemet i hela Fyrbodal?

¹ Tillväxt genom stöd, Tillväxtfakta 2015 mfl.

² Ratio (2018). Innovationspolitik för tillväxt. Christian Sandström, Nils Karlson, Karl Wennberg.

³ Ny Teknik, 13 februari 2017.

⁴ Per Frankelius, Docent Linköpings Universitet.

⁵ Innovationssystemet består av akademi, myndigheter och stödaktörer som till exempel Innovatum, Almi, Connect, Drivhuset, Nyföretagarcentrum med flera.

- Hur utvecklar vi stödet till alla viktiga branscher?
- Hur gör vi tillgången till stöd mer jämlik?
- Hur kan entreprenörskap tas tillvara i alla åldrar?

2.4 Övergripande mål

Skapa tillväxt bland nya och befintliga små och medelstora företag i Fyrbodal.

2.5 Projekt mål

Att ta tillvara på entreprenörers kompetens och matcha dessa mot nya affärsidéer från SME-företag.

2.5.1 Delmål 1 – SME-företag ska få hjälp att omsätta idéer i ”byrålådan”

SME-företagen ska få hjälp att omsätta idéer de har liggande i sina "byrålådor" till nya affärsidéer och innovationer. Behovet framkom under samtal med företagsledare, där de har uttryckt att de varken har tid eller resurser att omsätta idéer till innovationer. Målet är att 30 företag ska bidra med idéer. Målsättningen är att fem av dessa idéer blir innovationer.

2.5.2 Delmål 2 – Nya företag ska skapas av entreprenörsgupper

De nya entreprenörerna kommer till största delen att bestå av personer med utländsk bakgrund. Målet är att 15 nya företag/projekt skapas under projektets gång vilket på sikt ska generera 15 arbetstillfällen.

2.5.3 Delmål 3 – Inflödet till innovationssystemet ska öka

Projektet ska bidra till ett ökat inflöde till det befintliga innovationssystemet, så att de nya företagen och SME-företagen, får rätt hjälp utifrån behov, för att kunna utveckla sina idéer, affärsmodeller och hitta nya affärsområden. Idag nyttjas inte stödsystemet fullt ut. När det gäller personer med utländsk bakgrund, så är det nästan uteslutande män som nyttjar systemen optimalt. Därför fokuserar projektet på att hitta nya kanaler så att fler kvinnor stimuleras att nyttja systemen i större utsträckning. Projektet ska bjuda in de företagsfrämjande aktörerna till arbetsmöten och seminariedagarna så att de presentera sina tjänster för både entreprenörer och små och medelstora företag. Målet är att informationen ska ge en komplett bild av det offentligt finansierade stödsystemets tjänster.

2.5.4 Delmål 4 – Bilda entreprenörsgupper

Syftet med grupperna är att de ska utveckla idéer till affärsidéer och innovationer. Entreprenörernas kompetens ska matchas mot företagens idéer. Varje grupp ska bestå av minst tre personer, där i genomsnitt 1/3 ska bestå av kvinnor. Målet är att starta 15 entreprenörsgupper.

2.5.5 Delmål 5 – Öka kunskap om affärsutveckling bland SME och entreprenörer

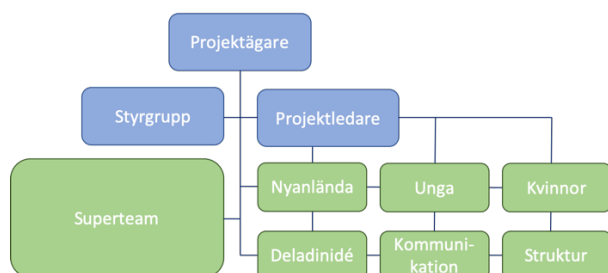
Kunskapen bland företagen och de nya entreprenörerna inom affärsutveckling ska öka. Tre seminariedagar och arbetsmöten ska anordnas. Målet är att 80 deltagare deltar på varje seminariedag.

2.5.6 Delmål 6 – Skapa hållbar struktur för innovationsstöd

Skapa en hållbar struktur för att nya idéer ska kunna skapa tillväxt i små och medelstora företag. Genom att anordna sex erfarenhetsutbyteskonferenser dit styrgrupp, aktörerna och näringslivsenheterna deltar ska ett nytt hållbart strukturellt arbetssätt skapas. Detta blir ett långsiktigt resultat av projektet.

3 Organisation

3.1 Projektorganisation

3.1.1 Projektägare

Fyrbodals kommunalförbund. När projektet påbörjades var förbundets politiska styrning organiserad i olika beredningar och projektet rapporterade till Samhällsutvecklingsberedningen. Beredande tjänsteperson var förbundets näringslivsutvecklare. Under 2017 gjordes organisationen om och beredningarna togs bort. Efter omorganisationen rapporterades projektet till förbundets Direktion. Beredande tjänsteperson var teamchef Samhällsutveckling.

3.1.2 Styrgrupp

Samhällsutvecklingsberedningen hade i uppdrag att tillsätta en styrgrupp för projektet. Detta skedde dock aldrig och i samband med förbundets omorganisation tillsattes en "styrgrupp" bestående av näringslivsutvecklaren i Vänersborg och i Lysekil, representanter från Ung Företagsamhet, Almi ISF och Arbetsförmedlingen. Förbundet representerades av teamchef Samhällsutveckling, tillika sammankallande. Projektledare och ekonomiansvarig administrerade samt rapporterade till styrgruppen.

3.1.3 Projektledning

En projektledare på 100 procent rekryterades under senvintern och började den 1 mars 2017. Förbundets ekonom bidrog med 20 procent av en heltid för administration. Även förbundets näringslivsutvecklare bidrog med del av sin tid. Avtal hade slutits med kommunerna (utom Strömstad) att dessa skulle bidra med 10 timmar per kommun och vecka under 2017 och 2018, det vill säga totalt 240 timmar per kommun. Detsamma gällde Ung företagsamhet som avtalat 240 timmar till projektet under 2017 och 2018.

3.1.4 Superteam

Projektets referensgrupp fick namnet Superteamet. Gruppen bestod av näringslivsutvecklare från de 13 kommuner i Fyrbodalen som ingick i projektet, eller motsvarande funktion inom kommunerna. Verksamhetsledare eller medarbetare hos aktörerna inom innovationssystemet, arbetsförmedlingen, Högskolan Väst samt innovatörer och entreprenörer som deltog i projektet. Återkommande punkt på agendan var kunskapshöjning, erfarenhetsutbyte och att utveckla samverkan för att skapa mer kundnytta.

Superteamets ursprungliga syfte var att:

- skapa delaktighet i projektet och dess resultat
- utveckla kunskap och samverkan mellan kommunerna och stödaktörerna
- tillsammans öka kunskapen och förståelsen för SME-företagens behov av stöd
- tillsammans utveckla aktörernas och kommunernas värdeerbjudande och öka kundnyttan
- utveckla strukturer och nya arbetssätt för att ta vara på "idéer i byrålådan", identifiera entreprenörer och sätta samman entreprenörsteam

Under projekttiden genomfördes totalt sex möten på olika platser i Fyrbodalen.

Superteamets första möte fokuserade på att deltagarna skulle lära känna varandra, skapa samsyn om kundernas behov och påbörja resan mot gemensamma arbetssätt med kundens behov i centrum. Det andra mötet handlade om att skapa kundnytta. Teamet fokuserade på entreprenörer som skulle vara med och utveckla idéer. Vad är det som driver dem? Vad hindrar dem? Var finns de? Hur kan vi genom innovationssystemet uppmuntra och stödja fler att ta steget? Inför det tredje mötet, som handlade om stödstrukturer hade projektet besökt Yesbox⁶ i Göteborg. Yesbox Göteborg samlar flera aktörer inom innovationssystemet under samma tak och skapar på så sätt "en dörr in" för entreprenörer och företagare. Besöket ledde bland annat till att projektet gav ett uppdrag till en grupp studenter på Högskolan Väst, via Miljöbron⁷.

Uppdraget gick ut på att utveckla en lösning utan geografiska och administrativa hinder för idéutveckling, matchning och innovation.

Studenternas förslag, som presenterades för Superteamet, fick namnet *Sprout.se* och var en applikation för digitala plattformar. Enligt studenternas egen beskrivning var det en "sammanslagning av LinkedIn, Blocket och Tinder."

Vid detta tredje möte delades också Superteamet in i tre mindre arbetsgrupper för att bland annat fokusera på de målgrupper som projektbeslutet pekade ut som resurser, potentiella entreprenörer eller deltagare i entreprenörsteam, det vill säga; nyanlända/utrikesfödda personer, kvinnor och unga personer.

Ytterligare tre arbetsgrupper bildades; Digital plattform, Kommunikation och Struktur, arbetssätt och metoder.

För att stärka kommunernas delaktighet i projektet utsågs en näringslivsutvecklare till sammankallande för var och en av de arbetsgrupper som hade olika målgrupper som fokus. De tre övriga arbetsgrupperna fick projektledaren som sammankallande.

Det fjärde mötet ägnades åt den digitala plattformen, en vidareutveckling av *Sprout.se* som skulle möjliggöra öppen idéutveckling och matchning av idéer, utvecklare och aktörer i innovationssystemet. Superteamet diskuterade även utvecklingen av struktur och arbetssätt inom dagens innovationssystem.

Före mötet hade projektet besökt Österlen i Skåne och tagit del av projektet *Innovationscenter för landsbygden*⁸ sätt att arbeta nära företagen ute i bygderna.

Inför det femte mötet hade projektet besökt Mullsjö kommun och Region Jönköping och tagit del av det Science Park-system som utvecklats med lokalt förankrade affärscoacher i varje kommun. Vid besöket imponerades projektet av helheten i systemet. Hur man tidigt stimulerar och fångar upp bredden och sömlöst slussade idéer genom innovationsprocessen mot en kommersialisering.⁹

På plats vid Superteammötet fanns även representanter för projektet *iCare4 Fyrbodalen*¹⁰ vars syfte är att stimulera utveckling och innovation samt skapa en idésluss inom socialtjänsten.

⁶ www.yesboxgoteborg.se

⁷ www.miljbron.se/vast

⁸ www.innovationscenter.se

⁹ www.sciencepark.se

¹⁰ www.icare4fyrbodalen.se

Vid det sjätte och sista mötet med Superteamet redovisades arbetet som genomförts eller planerades i de tre arbetsgrupperna; Nyanlända/Utrikesfödda personer, Kvinnor och Unga personer. Inbjuden talare till mötet var Lena Johansson, Projekticum AB som varit med och byggt upp innovationssystem i Jönköping, Halland, Kalmar och Baltikum. Lena deltar också i ett israeliskt innovationsprojekt och hon berättade om sina erfarenheter i Sverige och utomlands. Under mötet redovisades även projektet *Maritim Utveckling i Bohuslän*¹¹ och projektledaren Renée Daun berättade om kommande planer för att vidareutveckla innovationsplattformar liknande de i Region Jönköping.

Vid samtliga Superteammöten följdes projektets syfte och mål upp. Superteamet diskuterade hur utvecklingskraft och förnyelse kan skapas i det lokala näringslivet, och om behovet av att utveckla stödsystemet så att det också når företag inom alla utpekade styrkeområden och näringar i Fyrbodalen. Projektets initiala ambition var att Superteamet skulle kunna ta in verkliga case, det vill säga idéer för utveckling och genom att följa innovatörens väg genom innovationssystemet, utveckla och anpassa processer och stöd för att bättre matcha behovet.

Tidigt i projektet blev det dock uppenbart att det fanns behov av ett mer grundläggande arbete för att komma fram till en gemensam syn på vikten och behovet av innovation och utvecklingskraft i näringslivet. Kunskapen om roller och mandat hos både näringslivsutvecklare och aktörer inom innovationssystemet behövde också utvecklas. Att träffa företag och entreprenörer blev därför ett uppdrag för arbetsgrupperna.

3.1.5 Arbetsgrupper

Projektets ursprungliga hypotes byggde på att idéer främst skulle hittas i "byrålådan" hos befintliga små och medelstora företag (SME). Dessa idéer skulle utvecklas av entreprenörsteam som i sin tur skulle bestå av minst tre personer varav minst en kvinna. Nyanlända och utrikesfödda skulle ses som en resurs att hitta teammedlemmar bland liksom även kvinnor och unga personer.

Genom att jobba med mer riktade aktiviteter mot dessa målgrupper ville arbetsgrupperna:

- väcka nyfikenhet, lust och mod att testa egna idéer
- visa på möjligheten att växa genom att ingå i team som utvecklar andras idéer
- öka kunskapen om hur det är att driva företag i Sverige
- öka kommunernas samverkan över kommungränserna
- vara katalysator för projektets arbete i kommunerna och säkerställa aktiviteternas relevans

Sex arbetsgrupper initierades, tre med målgruppsfokus och tre med fokus på kommunikation, struktur och en digital plattform för matchning och innovation. Arbetsgrupperna med målgruppsfokus bestod av representanter från kommunerna, myndigheter, akademi och stödaktörerna, med en näringslivsutvecklare som sammankallande. Projektledaren fanns med i alla grupperna som stöd eller sammankallande.

3.1.5.1 Arbetsgrupp Nyanlända/utrikesfödda

Arbetsgruppen leddes av näringslivsutvecklaren i Bengtsfors och övriga deltagare var integrationssamordnare från Lysekil, Åmål och Dals-Eds kommuner samt representanter för

Arbetsförmedlingen, Drivhuset, Entreprenörsarenan och Almi-IFS. I gruppen diskuterades bland annat mångfald och varför mångfald är en nyckelfaktor för att skapa innovationskraft.

Arbetsgruppen träffades vid ett par tillfällen, men det var svårt att samla folk även om näringslivsutvecklaren i Bengtsfors gjorde sitt bästa och erbjöd lösningar i form av Skype.

Det konkreta arbete som utfördes drevs av Bengtsfors näringslivsutvecklare och kommunens egna

jobbcoacher. Som ett resultat av deras arbete togs en enkel beskrivning av skillnader och likheter mellan att starta och driva företag i Sverige och Syrien fram. Materialet är tänkt att användas av de som i sitt arbete kommer i kontakt med personer från Syrien som vill starta och driva företag. I Bengtsfors gjordes också ett

¹¹ www.tillvaxtbohuslan.se

test med ett "Innovation hack" med inspiration från projektet Innovationscenter för landsbygden på Österlen.¹²

Inom ramen för projektet presenterades också ett case för näringslivsutvecklaren på kommunalförbundet. En uppfinnare i Fyrbodal hade träffat en man som invandrat från Syrien. I sitt hemland hade han drivit två stora tvålfabriker med flera hundra anställda. Nu drömde han om att få arbeta i en tvålfabrik igen men kände sig osäker på hur det gick till att starta företag i Sverige. Han såg sig inte som entreprenören som skulle driva fabriken utan ville att ett team skulle hjälpa honom att komma vidare med sin idé. Ett möte arrangerades i Bengtsfors kommunhus.

På mötet deltog den syriske företagaren, uppfinnaren som lovat att hjälpa honom vidare med idén, två av Bengtsfors kommuns jobbcoacher, Bengtsfors kommuns näringslivsutvecklare, kommunalförbundets näringslivsutvecklare och oppositionsrådet i Bengtsfors.

Företagaren presenterade sin idé om att tillverka kummintvål och marknaden som till en början skulle utgöras av andra syrier i Sverige. Under mötet blev behovet av att hitta en kollega till företagaren uppenbar. En av jobbcoacherna fick då idén att erbjuda den lokala pizzabagaren att vara med i projektet. Delar av gruppen besökte pizzerian under lunchen och tvålfabrikören och pizzeriaägaren presenterades för varandra. Tycke uppstod och de bestämde sig för att jobba vidare med idén tillsammans.

Den initiala tanken var att se om det gick att starta upp en småskalig produktion i pizzerians lokaler. Dock slutade inte denna idéresa lyckligt. Tvålfabrikören ville inte lämna sina släktingar och vänner i Göteborg för att flytta upp till Bengtsfors. Pizzeriaägaren ville inte flytta till Göteborg. Uppfinnaren som hade hjälpt till att importera ingredienser till tvålltillverkningen blev stående med ett lager hemma.

3.1.5.2 Arbetsgrupp Kvinnor

Arbetsgruppen leddes av näringslivsutvecklaren på Orust. I förarbetet deltog Sotenäs och Munkedals kommuner, Coompanion, Entreprenörsarenan samt det lokala kvinnliga nätverket Företagsamma kvinnor i Väst.

Även för den här gruppen var engagemanget för målgruppen stort men det var ändå en utmaning för den sammankallande näringslivsutvecklaren att få gruppen att prioritera arbetet och mötena i gruppen.

Näringslivsutvecklarna från Sotenäs och Munkedals kommuner tipsade om arbete och projekt de varit med om i kommuner de tidigare arbetat för. Det kom också in tips om fler nätverk för kvinnor runt om i Fyrbodal som kunde vara relevanta för gruppens arbete.

Näringslivsutvecklaren på Orust tyckte att det var svårt att prioritera arbetet mot målgruppen kvinnor särskilt då kommunen i övrigt hade större fokus på nyanlända. Men mot slutet av projektperioden hade kommunen ändå uppmärksammat att Orust har en högre andel kvinnor som är egna företagare än genomsnittet i landet och näringslivsutvecklaren fick mer gehör för att bygga vidare på detta.

3.1.5.3 Arbetsgrupp Unga

Arbetsgruppen leddes av näringslivsutvecklarna i Tanum. I förarbetet deltog Trollhättan och Melleruds kommuner, Drivhuset, Ung Företagsamhet samt innovationsrådgivaren på Högskolan Väst.

I gruppen fördes diskussioner om utmaningen att nå in i skolorna. Gruppens sammanlagda erfarenhet var att medan både lärare, elever och företagare oftast är positiva till att få in mer entreprenörskap i skolan är motståndet från rektorer och skolchefer många gånger kompakt.

Gruppen delade också goda erfarenheter från sina egna kommuner med varandra. Trollhättan berättade om sitt projekt TOPP som är en modell för praoverksamhet i samverkan mellan kommunen och näringslivet.

Uddevalla visade på sin Samverkan Skola Arbetsliv-modell. Tanum berättar om sin verksamhet med fadderföretag.

Några konkreta, gemensamma åtgärder kom gruppen aldrig fram till och när Tanum beslutat att genomföra ett Innovation hack för eleverna i årskurs 9 och lokala företagare så avstannade arbetet i arbetsgruppen.

Dock har tankarna som kom upp i gruppen fångats in för att paketeras in i framtida projektansökan som ska leda till en bättre samverkan mellan skola-näringsliv.

Arbetsgruppen genomförde även en halvdags workshop med näringslivsutvecklarna i samtliga Fyrbodals kommuner i samband med Ung Företagsamhetsmässan i Arena Vänersborg våren 2018. Under workshopen fördjupade projektet sig i hur de olika kommunerna jobbar för att främja entreprenörskap hos unga personer och i exempel på hur andra kommuner i landet gjort och lyckats. Ett resultat av det är att Munkedal, Tanum

¹² Läs mer under rubriken 4.1. Innovations hack's Bengtsfors

och Åmåls kommuner beslutat att erbjuda ungdomar att starta eget under sommaren 2019. Fler kommuner utreder samma möjlighet.

3.1.5.4 Arbetsgrupp Digital plattform/DelaDinIdé.nu

Gruppen leddes av projektledaren. I gruppen deltog Vänersborg och Tanums kommuner samt Nyföretagarcentrum, Connect Väst och Entreprenörsarenan i Uddevalla.

Enligt projektbeslutet skulle ett matchningsverktyg tas fram i projektet. Verktyget skulle ha möjlighet att leva kvar efter projektets avslut.

Studentgruppen från Högskolan Väst hade i sitt förslag visat väg och möjlighet med en digital applikation. Att utveckla en sådan i egen regi från grunden skulle dock bli alltför kostsamt och arbetsgruppen riktade istället in sig på att ta fram en kravspecifikation för en digital innovationsplattform. Ambitionen var att hitta och om möjligt, vidareutveckla en plattform där idéer kunde presenteras och matchas mot entreprenörers olika kompetenser och resurser. Plattformen skulle vara gränslös både geografiskt och branschmässigt.

Innovation skulle ske genom en öppen innovationsprocess, där idégivare och entreprenörer fritt kunde utvecklas. Aktörerna inom innovationssystemet skulle ha möjlighet att fånga upp intressanta idéer eller team och erbjuda behovsanpassad stöd. Ett önskemål fanns om att plattformen även skulle kunna erbjuda en form av "VIP-rum" där särskilt inbjudna digitalt skulle kunna utveckla en idé – en digital "innovation hack-ya" för idéer som var känsliga för spridning (till exempel möjliga patent, upphovsrättsliga etcetera). Ett sådant "VIP-rum" skulle kunna arrangeras av någon av stödaktörerna.

3.1.5.5 Arbetsgrupp Kommunikation

Gruppen leddes av projektledaren och i gruppen ingick näringslivsutvecklare från Vänersborgs kommun, Orust och Färgelanda kommuner samt kommunalförbundets näringslivsutvecklare.

Kommunikation har många olika dimensioner. Gruppen kunde bland annat tidigt konstatera att samverkan mellan tjänstepersoner i kommunerna sinsemellan eller med aktörerna inom innovationssystemet fortfarande sker väldigt traditionellt med i huvudsak fysiska möten och e-post.

Flera av kommunerna har begränsningar i sina it-system och tillåter inte att man delar dokument via moln eller deltar i konferenser via Skype eller motsvarande applikation.

Några kommuner har en kommunikationsavdelning som styr innehåll och upplägg på kommunens hemsida medan andra kommuner låter näringslivsutvecklarna ha en roll som webbredaktörer för sin egen enhet på hemsidan.

Arbetsgruppen konstaterade också att presentationen av innovationssystemet och dess aktörer ser mycket olika ut på kommunernas hemsida och att det krävs både intresse och beslutsamhet av de innovatörer, entreprenörer och företagare som söker efter information om stöd och hjälp. Anledningarna till detta är främst två; dels sidstrukturens uppbyggnad och dels att vissa kommuner inte ser innovationssystemet som en del av kommunens erbjudande och att informera om aktörerna är detsamma som att göra reklam för externa parter.

Under projekttiden har projektet jobbat vidare med kommunalförbundets nätverk för näringslivsutvecklare för att öka kunskapen om och förståelsen för innovationssystemet.

Utöver de mer strukturella frågeställningarna jobbade gruppen också tillsammans med den upphandlade kommunikationsbyrån för att ta fram grafisk profil för Deladinidé.nu samt diverse informationsmaterial som pressmeddelanden, flyers och roll-ups.

3.1.5.6 Arbetsgrupp struktur/Arbetsätt och metoder

Även denna grupp leddes av projektledaren. I gruppen deltog Uddevalla, Munkedal, Trollhättan, Sotenäs och Lysekils kommuner, Fyrbodals kommunalförbund, Innovatum StartUp, Högskolan Väst, Industriella Utvecklingscentra Väst (IUC Väst) samt Almi Väst.

Gruppen syfte var att fördjupa sig i Delmål 6 som handlar om att skapa en hållbar struktur för att nya idéer ska kunna skapa tillväxt i SME-företag. Gruppen träffades ett fåtal gånger och utbytte erfarenheter och information, men kunde konstatera att mandat att faktiskt göra några konkreta förändringar saknades hos deltagarna. Gruppen upplöstes, men ett resultat blev att ett nytt nätverk startades.

Sedan flera år finns det ett nätverk, E-chain, i Fyrbodal som samlar de aktörer inom innovationssystemet som erbjuder stöd för nyföretagande. Nätverket har främst varit ett sätt att informera varandra om aktiviteter och samverka vid planering och genomförande av aktiviteter. Innovatum StartUp är sammankallande för

nätverket som träffas en handfull gånger per år.

Ett motsvarande nätverk saknades för aktörer som erbjuder stöd till befintliga företag. På initiativ från projektet startades, B-chain, (B som i Business) med Industriella Utvecklingscentra (IUC) Väst som sammankallande. Övriga deltagare är bland andra Almi Väst, Position Väst, Innovatum Projektarenan, Västra Götalandsregionen, Högskolan Väst, Handelskammaren, Arbetsförmedlingen, Connect Väst, Fyrbodals kommunalförbund med flera. Ambitionen är att även få med privata aktörer som till exempel affärsbanker, revisionsbyråer med flera.

Nätverket ska träffas en handfull gånger per år med syfte att öka kundnytta genom samverkan. Tillsammans ska man utveckla erbjudanden som bygger på kundens verkliga behov och "sömlöst" kunna leda kunden vidare inom systemet utan att släppa taget eller bara skicka vidare.

Vid första mötet beslöt deltagarna att nätverket inte skulle nöja sig med att vara ett forum för informationsdelning utan ett arbetande nätverk, där riktiga case ska tas upp och gruppen gemensamt ska diskutera sig fram till hur mer effektivitet och framförallt kundnytta ska kunna skapas genom samverkan och samhandling.

Att förflytta ett nätverk från det initiala steget att dela och ta till sig information som man själv har nytta av till att utveckla gemensamma nyttor för kund är ett långsiktigt och ständigt pågående arbete.

Nätverket har bildats och det finns en vilja att hitta samarbetsytorna även om mötet ännu inte riktigt har hittat formerna som kommer att göra det långsiktigt robust och samtidigt stärka medlemmarna i deras vardagliga kundarbete. En positiv sidoeffekt är att deltagarna i E-chain bestämt sig för att utveckla sitt nätverk i samma riktning som B-chain.

4 Huvudaktiviteter

4.1 Innovations hack i Bengtsfors

Den 28 november 2018 genomfördes ett event i Bengtsfors som fick namnet "Innovations hack". Formen för eventet var inspirerat av såväl Innovation Runway¹³ i Jönköping som Innovation Camp på Österlen.¹⁴

Målgrupp för eventet var lokala SME-företag och entreprenörer, studenter från Högskolan Väst, Stenebyskolan och Högskolecentrum Bohuslän, samt aktörer inom innovationssystemet.

Syftet med eventet var att skapa en plattform där lokala SME-företag och entreprenörer kan:

- ta ett första steg för att utveckla de idéer som annars riskerar att fastna i "byrålådan".
- knyta nya kontakter för att stärka det lokala näringslivet
- få kontakt med det offentligt finansierade innovationssystemet
- få kontakt med studenter för möjliga examensjobb, praktikplatser och framtida medarbetare/egna företagare

Samtidigt som det också var en möjlighet för aktörer inom innovationssystemet att på ett tidigt stadium fånga upp företag och entreprenörer med idéer med innovativ höjd och ge dem bästa möjliga start.

Anledningarna till att Bengtsfors valdes som plats var flera. Dels har kommunen en mycket aktiv näringslivsutvecklare, som kartlagt företagets behov av mer kompetens. Det fanns också en lokal företagare som var intresserad av att delta med en idé och bidra med sin erfarenhet och tid för att utveckla eventet. I Bengtsfors fanns dessutom nyanlända med akademisk bakgrund som ännu inte kommit i jobb och två kommunanställda jobbcoacher som har byggt upp ett stort förtroende och kunskap inom gruppen nyanlända/utrikesfödda också på individnivå. Initialt var även arbetsförmedlingen med, men deras representant blev sjuk och projektet fick aldrig kontakt med någon ny person, trots påstötningar.

¹³ <https://sciencepark.se/projekt/innovation-runway/>

¹⁴ www.innovationscenter.se

Drivhuset vid Högskolan Väst kontaktades för att vara handledare för "Innovation hack" enligt deras Loopametodik.¹⁵ Drivhuset skulle också ha kontakten med Högskolan Väst för att "värva" studenter till entreprenörsteamet.

Den initiala idén var att "Innovation hack" skulle genomföras som en heldag för företaget och entreprenörsteamet som skulle bestå av nyanlända, studenter och andra som anmält intresse att delta. Under dagen skulle teamet introduceras i processen och företaget skulle presentera sin idé, därefter skulle arbetet med att utveckla idén börja. Dagen skulle följas av några veckors (8 - 10) eget arbete i teamet som skulle träffas fysiskt och/eller via internet. Drivhusets coacher skulle finnas tillgängliga för stöd, rådgivning och utbildning i de olika stegen. En halv/heldag per vecka skulle Drivhuset undervisa via Skype i de olika stegen enligt Loopa. Också företaget som stod för idén skulle finnas tillgängligt under hela processen för stöd och inspel.

Flera förmöten genomfördes tillsammans med det lokala företaget som fungerade som medutvecklare för konceptet och referens. Ganska snart stod det klart att heldagen borde genomföras tillsammans med flera företag samtidigt för att skapa en mötesplats för lokala företagare och bidra till ett lokalt företagarnätverk och utbyte också över tid.

I september meddelade Drivhusets verksamhetsledare att hon sagt upp sig och att det inte längre fanns någon personal på Drivhuset, men att man sökte nya rådgivare som förhoppningsvis skulle hinna komma på plats innan hon slutade. Planeringen fortsatte därmed, men datum fick flyttas fram och ambitionen med 8 - 10 veckor skalades ned till fyra veckor.

Samtidigt påbörjades sökandet efter en aktör som skulle kunna "adoptera" initiativet och driva det vidare efter projektet. Ingen av de etablerade stödaktörerna visade intresse initialt, men så småningom anmälde Entreprenörsarenan från Uddevalla intresse av att vara med för att ta del av processen och se om och hur aktiviteten skulle kunna integreras och finansieras i deras verksamhet.

Två nya medarbetare rekryterades till Drivhuset i oktober, en med rådgivarbakgrund och en projektledare. Planeringen kunde därmed ta fart igen och ett datum (28 november 2018) spikades tillsammans med lokala Bengtsforsföretaget. Ambitionen med fyra veckor fick överges då det inte fanns resurser hos Drivhuset att klara mer än en heldag.

Via näringslivskontoret i Bengtsfors och Framtidsentreprenörers egna kontakter fick projektet ganska snabbt kontakt med ett antal företag (fem stycken) som var intresserade av att vara med. Då några av idéerna var inom branschen "besöksnäring" kontaktades Yrkeshögskolan i Bohuslän, HCB, då de har en yrkeshögskoleutbildning med fokus på affärsutveckling inom turism. Tre studenter anmälde sig direkt. Även Stenebyskolan i Dals Långed kontaktades. Rektorn visade mycket stort intresse men tyvärr var tidpunkten alldeles för kort inpå genomförande för att några studenter skulle ha möjlighet att vara med. Men man ville gärna få frågan igen om tillfälle ges.

Drivhusets medarbetare hade uppdraget att rekrytera studenter från Högskolan Väst.

Det visade sig att det inte är möjligt att åka kollektivt mellan Bengtsfors och Trollhättan inom en rimlig tid och att många studenter saknar tillgång till bil eftersom flertalet pendlar från Göteborg till Högskolan i

¹⁵ <http://www.drivhuset.se/uppsala/utbildning/loopa-drivhusets-affarsutvecklingsmetod>

Trollhättan. Projektet hyrde därför en buss för transport av studenterna mellan Trollhättan och Bengtsfors. Flyers togs fram och möjligheten för studenter att vara med och utveckla företagsidéer spreds via intern-TV och genom Drivhusets personal.

När anmälningstiden hade gått ut hade ingen student från Högskolan Väst anmält sig och bussen avbokades. Bättre gick det för jobbcoacherna i Bengtsfors som rekryterade tre nyanlända med, för idéerna, rätt akademisk bakgrund och erfarenhet, två kvinnor och en man. En av dem hade dessutom varit företagare inom återvinningsbranschen i sitt tidigare hemland Syrien. Han hade även en ambition att bygga upp något liknande i Sverige och fick därför ha två roller under dagen – företagare med idé och medlem i entreprenörsteam.

Entreprenörsarenan bidrog med två erfarna entreprenörer och rådgivare. Dagen genomfördes med totalt fyra företag/idéer (en företagare blev sjuk och fick avboka samma dag) och tio teamdeltagare, samt fyra rådgivare inklusive projektledare och näringslivsutvecklare. Tre team bildades och under dagen arbetade de med tre affärsidéer.

Idé 1 handlade om att företaget som verkar inom logistik och besöksnäring vill utveckla ett för företaget helt nytt affärskoncept och bygga upp en ny division inom företaget för detta. Efter hacket har företagets VD ansökt om finansiering via den stiftelse som äger bolaget för att gå vidare med idén.

Idé 2 handlade om ett företag som verkar inom odling och förädling av bär, men som hade en affärsidé om att utveckla en ny besöksanledning. Efter hacket har företaget tagit sin idé vidare, bildat ett entreprenörsteam på plats i hemkommunen (Tanum) och förbereder en ansökan om finansiering för att utveckla idén vidare. Målet är att komma igång med en del av idén redan till sommarsäsongen 2019.

Idé 3 handlade om ett företag som varit verksamt i Syrien inom återvinningsbranschen och som vill utveckla idén i Sverige. Företagaren fick under hacket hjälp med att förstå regelverket i Sverige för att kunna utveckla idén för en svensk marknad, alternativt export. Efter hacket har företagaren tagit kontakter för att kunna sätta upp företaget i Dalsland, införskaffa maskiner och utrustning liksom de tillstånd som krävs. Entreprenören har fortsatt kontakt med kommunens näringslivsenhet.

4.2 Innovations hack i Tanum

Innovation hack genomfördes i Tanum både 2017 och 2018 och påminner i upplägget om eventet i Bengtsfors, även om det har mer inslag av utbildning och information. Målgruppen är framförallt elever i årskurs 9 i Tanums kommun samt lokala företagare I 2018 års upplaga av Innovations hack deltog totalt 120 elever och 35 lokala företag.

Syftet var främst att väcka elevernas nyfikenhet och stimulera det entreprenöriella tänkandet. Men minst lika viktigt var att göra eleverna medvetna om utbudet av lokala företag och möjligheten att få jobb/starta eget i framtiden och därigenom öka lusten att studera vidare efter gymnasiet, våga testa och upptäcka sina kunskaper. Evenemanget blir en rekryteringsplattform för Ung Företagsamhet på gymnasiet.

Det är även viktigt att uppmärksamma de lokala företagen på potentialen hos våra unga och medvetandegöra dem om att det krävs en insats från företagen själva om de vill ha kompetent personal också i framtiden.

Lokala företagare presenterade sina utmaningar för kommunens elever i nionde klass.

Första året som eventet genomfördes var det en stor utmaning för näringslivsutvecklarna att nå eleverna och få lärare och rektorer att inse nyttan av eventet och tillåta att eleverna deltog. De lokala företagen var dock med på noterna direkt och ett 30-tal företag ställde upp och flera av dessa återkom även andra året. Redan andra året, 2018 var det betydligt lättare att få kontakt med såväl rektorer som lärare och elever. Det fanns en initial ambition att ta ut svängarna i evenemanget och göra det mer innovativt och tilltalande för målgruppen, men under 2018 valde man ändå att kopiera evenemanget från 2017, det vill säga: Inledning av kommunstyrelsens ordförande, inspirationsföreläsning av Theo Hären på temat Kreativitet. Genomgång av företagets olika case, indelning i grupper och därefter arbete i grupperna och avslutande redovisning. Aktiviteten ska bli ett årligt evenemang för elever som går sista året i grundskolan. Ett av syftena är att göra dem bekanta med konceptet Ung Företagsamhet. Ambitionen att vara mer kreativ i upplägget kvarstår för kommande år.

4.3 Afterwork för företagsamma kvinnor

Av det totala antalet företag som startas under ett år, startas drygt 30 procent av kvinnor. Statistik visar också att kvinnorna oftare än männen behåller en anställning vid sidan av sitt företagande. De brukar ibland kallas för "kombinatörer".¹⁶

Det finns också flera studier och rapporter¹⁷ visar att det företagsfrämjande stödsystemet har svårt att nå kvinnor och att det finns en obalans i det stöd som ges.

Syftet med aktiviteten var att sänka trösklarna och skapa en tillfällig mötesplats där kvinnor som redan har utvecklat idéer och/eller driver företag, träffar kvinnor som är nyfikna eller funderar på innovation och/eller företagande. Genom att göra aktiviteten som en afterwork, en social aktivitet, minskade pressen och kvinnorna kunde bygga nya nätverk och våga pröva sina idéer. Under tiden som aktiviteten pågick fanns det möjlighet att informera om innovationssystemet och för kommunernas näringslivsutvecklare att presentera sig och informera om kommunens roll och uppdrag.

Aktiviteten planerades av näringslivsutvecklarna på Orust, Tjörn och Stenungsund. Ingen av de andra kommunerna från Fyrbodalen deltog i aktiviteten. Inte heller någon representant från stödaktörerna. Den

annonserades framförallt lokalt på Orust och via nätverket Företagsamma kvinnor i Väst.

Aktiviteten blev snabbt fullbokad och stämningen/diskussionerna runt borden livliga. Ett 40-tal kvinnor var på plats och för extra inspiration var Ulla-Lisa Thordén inbjudan att tala på temat "Våga tro på din idé, ta hjälp att utveckla den, se värdet och våga ta betalt."

Flera kvinnor har efter träffen hört av sig och tackat för att det gav dem både inspiration, kunskap om att det finns stöd att få och nya kontakter. Andra har kontaktat kommunen och framfört önskemål om att genomföra nya träffar. Orusts näringslivsutvecklare har dock slutat sin anställning och ingen ny ska rekryteras, men en ny träff kommer att arrangeras av kommunutvecklaren under 2019.

¹⁶ SCB

¹⁷ Tillväxtverket (April 2015). *Kartläggning av det företagsfrämjande systemet i Sverige*. Info 0601.

Tillväxtverket (2018). *Tillstånd och trender för regional tillväxt 2018*. Rapport 0256.

Tillväxtanalys (2015). *Tillväxt genom stöd. En bok om statligt stöd till näringslivet*. Tillväxtfakta 2015.

Riksrevisionen (2019). *Jämställdhet i Almis låneverksamhet*. Rapport RiR2019:7.

4.4 Digital plattform/DelaDinIdé.nu

Syftet med en digital innovationsplattform var att skapa en gränslös plats både geografiskt och branschmässigt. Innovation ska ske genom en öppen innovationsprocess, där idégivare och entreprenörer fritt kan utvecklas.

Projektet tog först hjälp av Miljöbron för att få kontakt med studenter vid Högskolan Väst.

Studenternas uppdrag blev att föreslå en digital lösning för företagare och entreprenörer som har idéer som de vill få hjälp med att utveckla. Lösningen skulle vara lätt tillgänglig oavsett var man bor eller har sitt företag.

Efter några veckors spännande och inspirerande arbete var studenterna redo att presentera sin idé *Sprout.se*, en mobilapplikation som de själva beskrev som en sammanslagning av LinkedIn, Blocket och Tinder. Via applikationen ska man kunna beskriva sin idé eller söka på andras idéer (Blocket), man ska kunna lägga upp sitt CV och bli sökbar (LinkedIn). Det skulle också finnas en viss intelligens i "appen" som matchade idéer och CV:n (Tinder).

Sprout.se presenterades för Superteamet som uttryckte stor entusiasm och kontakt togs bland annat med apputvecklare för att utröna möjligheterna att förverkliga idén. Det visade sig dock bli alltför kostsamt för projektet att finansiera och dessutom skulle det ta alltför lång tid.

Projektet började därför leta på marknaden efter någon som redan utvecklat en liknande plattform. Det fanns några stycken men de var alla skraddarsydda för en viss kund och även här skulle det bli för kostsamt för projektet att utveckla en egen variant. Före sommaren 2017 fick projektet kontakt med företaget Wide Ideas i Åre som tillhandahåller en digital tjänst som bedömdes tillräckligt nära projektets behov för att kunna testas. På plattformen skapar innovatören ett konto och lägger upp sin idé. Hen kan lägga in beskrivningar, foton, ritningar etcetera. Andra kan sedan gilla och kommentera idén och kontakt mellan innovatörer och entreprenörer kan skapas. Idéerna är sökbara och man kan även prenumerera på idéer inom ett visst intresseområde.

Till skillnad från många andra idéplattformar finns det inget behov av något "backoffice" som ska granska och förkasta eller slussa idéer vidare. Poängen är att det är de som använder plattformen som utvecklar eller förkastar idéerna. De, liksom aktörer inom innovationssystemet har möjlighet att i realtid följa utvecklingen av en idé och själva aktivt ta kontakt för att erbjuda relevant stöd.

Det som saknas för att plattformen helt ska uppfylla de krav/önskemål som togs fram av arbetsgruppen är ett intelligent matchningsverktyg, där även entreprenörer kan lägga upp sin profil med intresse och kunskapsområden, som då också skulle bli sökbar och matchningsbar.

Kostnaden för projektet bestod av en uppstartskostnad samt licenskostnad för den tid tjänsten skulle vara tillgänglig. Utöver detta tillkom kostnader för att utveckla ett grafiskt uttryck samt namn på tjänsten DeladInidé.nu.¹⁸

Superteamet var mycket positiva och man kom överens om att information om tjänsten skulle spridas via kommunernas och aktörernas hemsidor samt på informationsmöten och företagsträffar.

Tjänsten lanserades efter årsskiftet 2018 och information spreds via pressmeddelande och kommunernas/aktörernas hemsidor. Ett tiotal idéer har laddats upp på deladInidé.nu. Från årsskiftet 2019 har drift och kostnader tagits över av projektet iCare4Fyrbodalen under en testperiod och ytterligare idéer har kommit in till plattformen.

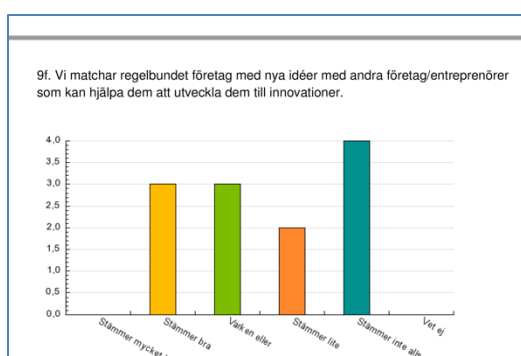
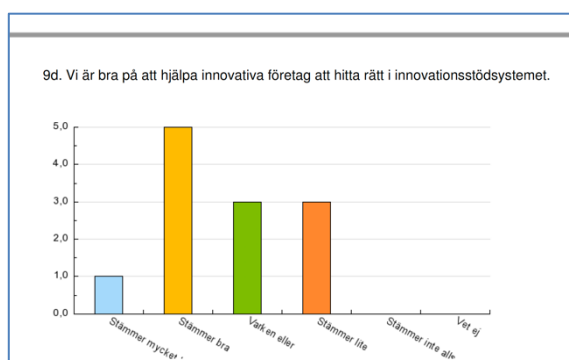
¹⁸ <https://wideideas.online/deladInide/>

4.5 Näringslivsutvecklare – en enkätundersökning

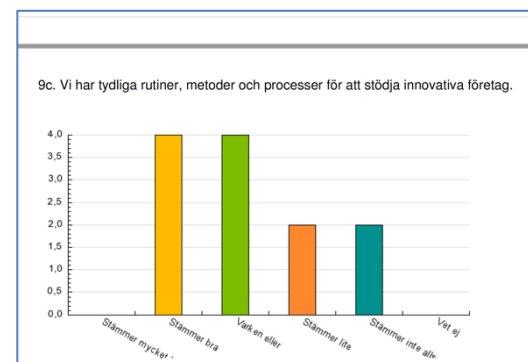
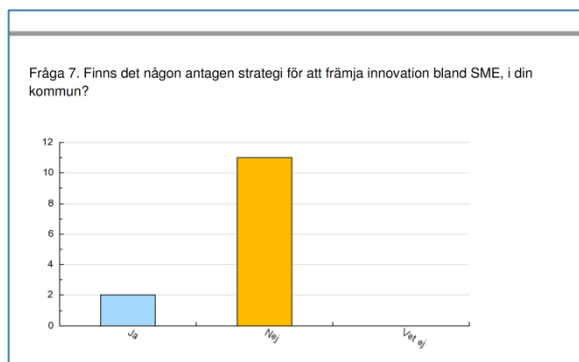
Projektet har genomfört en enkel enkätundersökning om hur näringslivsutvecklarna ser på innovationskraften i sin kommun, sin egen roll, uppdrag och mandat och samverkan med innovationssystemet.

Undersökningen bekräftade bilden av att näringslivsutvecklarnas roll, uppdrag och mandat varierar stort i kommunerna. Enligt undersökning upplever flertalet en otydlig styrning och att en hel del arbete sker ad hoc. Flera anser inte att det lokala näringslivet är innovativt utan istället väldigt mycket fokus på här och nu. Samtliga kommuner utanför Trestad känner frustration över att innovationssystemet och dess aktörer inte ”når ut” och ”ensidigt vänder sig till tillverkningsindustri”.

Samverkan med övriga förvaltningar inom kommunerna upplevs som god, liksom med närmaste grannkommunen, däremot har man sällan eller aldrig kontakt med högskolorna (Högskolan Väst, Karlstad Universitet, Stenebyskolan) och sällan med Innovatum.

Enkäten visade också att uppfattningen om vad innovation och innovationskraft är och varför det är viktigt för kommunerna och delregionen varierar stort. Det saknas strategier i flera kommuner för att stödja näringslivets innovationskraft och förnyelseförmåga. Det saknas också rutiner och processer, men näringslivsutvecklarna upplever ändå att de är duktiga på att hänvisa sina SME-företag till innovationssystemets aktörer.

Som en konsekvens har projektet genomfört workshops i samband med kommunalförbundets nätverksmöten för näringslivsutvecklare, i syfte att öka kunskapen både om det befintliga innovationssystemet och öka beställarkompetensen hos kommunerna när det gäller tjänster för att stärka innovationskraften i befintligt näringsliv och öka utvecklingen av nya företag baserade på innovationer.

4.6 Affärscoachning och företagsrådgivning

Det finns en överenskommelse mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och Fyrbodals kommunalförbund som reglerar hanteringen av de medel som kommunalförbundet tillförs från VGRs Regionutvecklingsnämnd (RUN), Kulturnämnd (KN) och Miljönämnd (MN). Medlen kallas för Tillväxtmedel och varje år tar kommunalförbundet fram en budget för hur dessa medel ska användas för tillväxtinriktade insatser i linje med mål och strategier i ”Delregional genomförandeplan Fyrbodals 2014-2020.”

Fyrbodals kommunalförbund har sedan förbundet bildades 2005 upphandlat nyföretagarrådgivning. Eftersom gällande avtal löpte ut vid årsskiftet 2018/2019 var det dags att göra en ny upphandling. Under våren 2018

genomfördes workshops och diskussioner i Näringslivsnätverket för att komma fram till viktiga prioriteringar för budgeten för Tillväxtmedel. Bland annat genomfördes en tvådagarskonferens (lunch-till-lunch) där budgeten och kommande upphandling stod i fokus.

Diskussionerna i nätverket och med den politiska ledningen för kommunalförbundet resulterade i ett antal punkter:

- Satsning på befintliga SME
- Geografisk spridning över hela Fyrbodal
- Ingen begränsning när det gäller branscher
- Skapa en-dörr-in, det vill säga göra det enklare för företag och entreprenörer att hitta i systemet
- Lyfta ut den operativa verksamheten Företagsakuten från kommunalförbundet
- Fokus på generationsskifte

Med stöd av en upphandlingsbyrå utarbetades ett upphandlingsunderlag. Projektet bistod kommunalförbundet med erfarenhet och kunskap från projektet i utarbetandet av tjänsterna och de generella kraven.

I de generella kraven angavs bland annat att:

- informera kommunernas näringslivsenheter om aktiviteter som ska ske i respektive kommun.
- insatserna ska spridas över hela det geografiska området
- 80 procent av insatserna ska riktas mot befintliga SME
- individuell coaching/rådgivning får ges i upp till fem timmar per företag/företagare

De sex tjänsterna som specificeras i anbudsinvjudan är:

- Distribuerad affärs- och företagscoaching
- Akut rådgivning för små företag i ekonomisk kris
- Rådgivning till små företag som står inför ett generationsskifte
- Temaseminarier för nystartade och befintliga SME
- Matchning av idéer och team
- Innovationshandledning

Vid anbudstidens slut hade fem anbud kommit in. Ett av dem klarade inte de generella kraven och förkastades därför. Tre anbud kom in från privata aktörer, de kunde dock inte matcha Almi Västs pris och valet föll på Almi Väst som också motsvarade kvalitetskraven.

Genom avtalet med Almi kan tjänsterna kopplas ihop med Almis övriga portfölj. Kundupplevelsen blir en tydlig väg in i stödsystemet och en sömlös process där Almi tar ansvar för att leda kunden rätt, vare sig det gäller tjänster inom den egna portföljen eller via någon av underkonsulterna. För kommunerna innebär avtalet att man som näringslivsutvecklare aldrig behöver tveka om till vem i innovationssystemet man ska hänvisa kunden. För kommunalförbundet betyder avtalet en kvalitetssäkring av rådgivning såväl som uppföljning av resultatet. Det minskar även administrationen.

Genom avtalet sätts ett helt nytt arbetssätt och en styrgrupp på högsta nivå har tillsatts för att säkra att resultatet följer eller överträffar intentioner och högt ställda förväntningar. I styrgruppen ingår, VD för Almi, och Kontorschef för Almi i Trollhättan (sammankallande), Näringslivsdirektör Västra Götalandsregionen, samt näringslivsutvecklaren på förbundet.

4.7 Studiebesök och utbyte med andra projekt

Projektet har genomfört fyra längre studiebesök i tre olika regioner för att ta del av och utbyta erfarenheter av att matcha team, handleda innovationsprocesser och struktur för innovationssystemet.

De två första studiebesöken visade på värdet av att samla aktörer och kunskap under ett tak, det vill säga "en dörr in" för innovatörer och entreprenörer. Medan de andra två har utmaningar i form av geografiska avstånd på samma sätt som Fyrbodal.

Utöver studiebesöken har projektet haft dialog och kunskapsutbyte med projekten; iCare4Fyrbodal och Maritim Utveckling i Bohuslän. Projektledarna från de projekten liksom Science Park systemet i Jönköping har besökt och föreläst om sina erfarenheter från respektive projekt för deltagarna i Superteamet. Kunskapen från dessa projekt, liksom studiebesöken har även använts vid workshops och möten både i Superteamet och i projektets arbetsgrupper.

4.7.1 One Stop Future Shop, Biskopsgården, Göteborg

One Stop Future Shops Business center¹⁹ finns på Vårväderstorget i Biskopsgården i Göteborg. Verksamheten erbjuder rådgivning till nyföretagande och även befintliga företag på flera olika språk. Majoriteten av målgruppen bor och verkar i området och har utländsk bakgrund.

På Business center erbjuder man förutom rådgivning och Start up-FastTrack, seminarier och föreläsningar med olika teman. Man har även en egen "matinkubator" och lokaler för de som vill utveckla affärsidéer inom livsmedels och restaurangbranschen.

När projektet besökte One Stop Future Shop den 27 mars 2017 hade verksamheten varit igång i ett år och med råge överträffat de uppställda målen för antalet rådgivningar och företagsstarter.

Projektledaren och projektteamets teori om bakgrunden till framgången var just att man finns mitt ibland huvudmålgruppen och att allt stöd finns samlat under ett tak. Det var enkelt för kunderna och gick snabbt att bygga förtroende för centret då man hela tiden fanns synliga med lokalerna mitt på det centrala torget.

4.7.2 Yesbox, Gamlestaden, Göteborg

Yesbox²⁰ i Gamlestaden i Göteborg invigdes i oktober 2017. I Yesbox samverkar flera organisationer inom nyföretagande, entreprenörskap och innovation för att skapa en levande mötesplats för människor med nya idéer. Satsningen kom till genom en medborgardialog och är en del av Göteborgs satsning; Det entreprenöriella Göteborg och en del av stadens 400-årsjubileum. Den stora skillnaden mellan One Stop Future Shop och Yesbox är att i Yesbox finns aktörerna inom innovationssystemet representerade med sina egna varumärken. På plats finns även Göteborgs uppfinnareförening.

Yesbox Göteborg ligger på klassisk entreprenörsmark nära de stora pendelstråken och hållplatserna för både tåg, spårvagn och bussar.

4.7.3 Innovationscenter för landsbygden, Sjöbo, Tomelilla, Ystad och Simrishamn

Innovationscenter för landsbygden²¹ är ett samverkansprojekt mellan fyra kommuner på Österlen i Skåne; Ystad, Sjöbo, Tomelilla och Simrishamn. Innovationscentret beskriver sig själva som ett nav och en mötesplats som tillhandahåller aktuell information om vad som kan vara rätt väg för den lokala entreprenören.

Genom att vara kunniga, personliga och mobila i de fyra kommunerna tillför de energi för att innovatörerna ska kunna verka på landsbygden.

Verksamhetsledare Helena Kurki konstaterade att i storstäder utvecklas innovationer ofta i samarbete med kunder, leverantörer, partners eller konkurrenter med högskolor och andra stödfunktioner från samhället vid sin sida.

"För entreprenörer som bor och verkar på landsbygden är det inte lika enkelt. För vår del finns aktörerna i innovationssystemet i stor utsträckning i Helsingborg på västkusten och det är stora avstånd till oss här i det sydöstra hörnet. Vår satsning tillsammans med näringslivsutvecklarna i de fyra kommunerna ger företag på landsbygden egen växtkraft."

Innovationscenter jobbar framförallt genom att starta upp innovationsgrupper och nätverk för innovatörer och entreprenörer. Grupperna och nätverken är till sin form självorganiserande med stöttning från Innovationscenters coacher. Idén är att företag kan vara resurser och agera bollplank för varandra, samtidigt som en affärscoach finns på plats för att fånga upp och lotsa vidare till rätt stöd i takt med att idéer mognar. Verksamheten beskrivs som framgångsrik och de företag Framtidsentreprenörer träffade vid besöket var mycket nöjda med de kontakter och det stöd man fått från centret. Även näringslivsutvecklarna i

¹⁹ <https://onestopfutureshop.com/>

²⁰ <https://www.yesboxgoteborg.se/>

²¹ <http://innovationscenter.se/>

kommunerna upplevde arbetet som mycket positivt. Än så länge har det dock inte resulterat i så många nystartade företag. Men det är långa processer och man måste ha uthållighet, menar verksamhetsledaren.

Eva Bjurman driver Glashyttans Orangeri på landet utanför Sjöbo. Hon är en av de företagare som deltagit i projektet och som är mycket nöjd med den utveckling hennes företag fick genom projektet.

4.7.4 Science Park-systemet, Mullsjö och Jönköping

Region Jönköping hade erfarenheter som liknar de i Fyrbodalen med ett innovationssystem som i hög grad koncentrerats till en plats, Jönköping och där övriga tätorter och landsbygder inte upplevde att de fick del av stödet på ett jämligt sätt.

2008 startades ett initiativ kallat Science Park-systemet²² i Region Jönköping. Syftet var att erbjuda ett kvalificerat affärsstöd på plats i regionens 13 kommuner så att innovatörer och entreprenörer med idéer kan utveckla och etablera sitt tillväxtföretag på hemmaplan.

Genom Science Park-systemet gavs möjlighet att länka samman kompetens som byggts upp inom Science Park i Jönköping med det lokala näringslivet i kommunerna.

Samtidigt byggdes ett system med fysiska mötesplatser i samtliga kommuner. Dessa mötesplatser har placerats i anslutning till ett näringslivsbolag, högskolecenter eller kontorshotell och utgör viktiga noder i systemet för att uppnå "kritisk massa".

Sedan 2014 har Science Park Jönköping och Science Park-systemet i Region Jönköping fullt ut integrerats och man har slagit ihop de operativa verksamheterna för att skapa förutsättningar för ett sömlöst innovationssystem med kvalitet i alla delar.

En del av framgången i Science Park-systemet i Region Jönköping ligger i att man samlats under ett, numera, väl känt varumärke och att man inom hela systemet använder sig av samma processer och modeller.

Organisationen är uppbyggd för att inte fastna i administrativa gränser som kommungränserna, vilket betyder att de som jobbar i systemet, affärscoacherna, fungerar som ett kollegium. Studiebesöket genomfördes den 12 januari 2018.

²² <https://sciencepark.se/>

Resultat

4.1 Indikatorer

Indikator	Förväntat resultat			Utfall		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal nya företag	5	10	15			0
Ökade arbetstillfällen	5	10	15			0
Antal företag som utvecklar produkter	5	10	15	3	5	8
Antal individer i kompetensutvecklingsinsats	100	140	240	160	140	300
Antal företag som får rådgivning	5	10	15	6	7	13
Antal forskare som deltar i utbyte	2	3	5			0
Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt			3			3
Antal privata/offentliga företag och organisationer som samverkar.			45			45
Antal företag och organisationer som arbetar med kompetensförsörjning	10	20	30			4
Antal företag som lämnar ifrån sig idéer			30	21	16	37
Antal entreprenörsgupper som utvecklar idéer			15	10	10	20
Antal informationsinsatser			30			30

Flera av indikatorerna mäter kortsiktiga resultat och processen från idé till att starta företag och få ut en ny produkt på marknaden är generellt sett längre än projektiden. För att ge projektet en rättvisare bild skulle en ny uppföljning behöva göras längre fram för att mäta mer långsiktiga effekter.

4.2 Projektekonomi

Finansiering	Budget	Utfall
Offentliga kontanta medel	1 472 567	1 219 147
Västra Götalandsregionen	1 100 000	905 953
Fyrbodal, personer	278 055	213 194
Fyrbodal, Regionala Tillväxtmedel	94 512	100 000
Offentligt bidrag i annat än pengar (10h/mån/kommun+UF)	1 108 800	752 235
Total offentlig finansiering	2 581 367	1 971 382
EU Regionala Utvecklingsfonden (Tillväxtverket)	1 709 300	1 408 613
Total budgetomslutning	4 290 667	3 379 995
Kostnadsslag		
Personal	1 501 189	1 376 678
Extern sakkunskap	688 000	533 207
Reser & logi	30 685	37 072
Schablonkostnader	961 993	882 203
Summa faktiska kostnader	3 181 867	2 829 160
Offentligt bidrag i annat än pengar (10h/mån/kommun+UF)	1 108 800	752 235
Total budgetomslutning	4 290 667	3 581 395

Intäkterna för projektet uppgår till 3 379 995 kronor samtidigt som kostnaderna uppgår till 3 581 395 kronor. Projektet redovisar ett underskott på totalt 60 400 kronor. Det budgeterade offentliga bidraget i annat än pengar har inte upparbetats tillräckligt, vilket har påverkat finansieringen från Tillväxtverket och Västra Götalandsregionen.

4.2.1 Medfinansiering utfall

Kommun/Aktör	Avtalad medfinansiering		Utfall medfinansiering		
	Timmar	Kronor	Timmar	Kronor	Totalt
Bengtstors kommun	240	79 200	240	79 200	79 200
Dals-Ed kommun	240	79 200	58	19 140	19 140
Färgelanda kommun	240	79 200	96	31 515	31 515
Lysekil kommun	240	79 200	240	79 200	79 200
Mellerud kommun	240	79 200	23	7 590	7 590
Munkedal kommun	240	79 200	239	78 705	78 705
Orust kommun	240	79 200	169	55 605	55 605
Sotenäs kommun	240	79 200	240	79 200	79 200
Tanum kommun	240	79 200	240	79 200	79 200
Trollhättan kommun	240	79 200	131	43 230	43 230
Uddevalla kommun	240	79 200	102	33 495	33 495
Vänersborg kommun	240	79 200	41	13 530	13 530
Åmål kommun	240	79 200	99	32 670	32 670
Ung företagsamhet	240	79 200	240	79 200	79 200
Summa	3 360	1 008 000	1 918		711 480

Totalt har 2 279,5 timmar redovisats till Tillväxtverket, vilket motsvarar 752 235 kronor. Tabellen ovan visar att Tillväxtverket godkänt 1 918 timmar av de ovan redovisade timmarna, vilket i kronor motsvarar 711 480 kronor. Det betyder att kommunerna bidrog med 296 520 kronor jämfört med avtalad medfinansiering. För projektet betyder det att den totala finansieringen minskade med 593 040 kronor jämfört med ursprunglig budget.

Flera av kommunerna har bytt personal under tiden projektet pågått. I några kommuner har tjänsten som näringslivsutvecklare varit vakant under en längre period. Bohuskommunerna har överlag sett ett större värde i projektet och arbetat aktivt för att tillvarata projektets möjligheter och lärdomar. Detsamma gäller Bengtsfors kommun. Andra kommuner har uttryckt att man inte känt att man kunnat prioritera projektet och dess intentioner så som ambitionen var då projektet skrevs fram och beslutades.

4.3 Extern utvärdering

4.3.1 Nyttanalys

I budgeten för projektet fanns medel avsatta för en intern utvärderare som skulle följa projektet under 2017 och 2018. Personen i fråga avslutade sin anställning på kommunalförbundet innan projektledaren anställdes och projektet avvaktade en ny rekrytering. Då detta inte skedde fattade styrgruppen beslut att ta in anbud för en extern uppföljning av projektet. En enkel upphandling genomfördes och Handels Consulting i Göteborg kontrakterades under våren 2018.

Projektet har hittills belyst hur förutsättningarna till att skapa ett starkare näringsliv ser ut hos de berörda kommunerna

Executive Summary

1 SYFTE & MÅLUPPFYLLELSE	Projektet har lyft upp intressanta idéer men dessa har varit svåra att omsätta i större utsträckning. Projektets kanaler har inte kunnat konkurrera om kompetens med anledning av rådande högkonjunktur. Projektet har stärkt interna nätverk för affärsutveckling och förbättrat samverkan mellan deltagarna. Projektets erfarenhetsutbyteskonferenser har fått varierande respons bland deltagarna.
2 DELAKTIGHET	Projektets delaktighet har varit stor överlag och kommunerna anser sig ha varit engagerade. Projektets deltagare har fått inblick i varandras arbete men kommunikationen kunde varit mer strukturerad. Det finns inget tydligt samband mellan projektets prestation och kommunernas delaktighet.
3 FRAMTIDEN	Framöver bör Fyrbodals stötta kommunerna så att de kan uppnå de målsättningar som ligger inom räckhåll. Projektets resultat bör förankras genom att renodla koncept som varit framgångsrika bland deltagarna.

HANDELSCONSULTING

Sammanfattning av Nyttanalysen.

Nyttanalysen belyste tre områden i projektet; "Syfte & Måluppfyllelse", "Delaktighet" samt "Framtiden". Till grund för analysen låg intervjuer med personer som varit involverade i projektet. Intervjuerna genomfördes i september 2018.

4.3.2 Västra Götalandsregionen näringslivsavdelning

"Projektet ligger i VG2020 inom ramen för prioriterat område 1. "En ledande kunskapsregion" och prioriterad fråga/prioriterade frågor 1.1."Ett gott klimat för kreativitet, entreprenörskap och företagande" i tillväxt- och utvecklingsstrategin genom att kommuner utvecklar sina attityder, bemötande, rutiner och utvecklingsåtgärder för ett gott och ökat företagande. Projektet ligger också inom ramen för Västra Götalandsregionens handlingsprogram för Entreprenörskap. Finansieringen har till stor del skett genom Europeiska Regionalfondens (ERUF) och genom engagemang hos deltagande kommuner. Fyrbodals kommunalförbund har velat koppla ihop affärsidéer som ligger oanvända hos befintliga företag i regionen med kompetens hos främst utrikes födda och genom detta skapa nya strukturer för framgångsrik integration och nyföretagande. Kvinnor, unga och nyanlända har varit utpekade målgrupper genom särskilda insatser för att rekrytera dessa. Det finns en stor arbetskraftsbrist inom flera av Fyrbodals stora näringar och projektet ville bidra till en förbättrad matchning mellan behov och kompetens.

Näringslivsenheterna och stödaktörer har varit drivande i projektet och mycket tid har lagts på ett inre kunskapsuppbyggande i "Superteamet" som varit kärnan i genomförandet, men även inom den rad av arbetsgrupper som startats upp. Målsättningen har sedan varit att bilda entreprenörsgupper som tar sig an företags/affärsidéer för att innovationer eller nya företag kunna uppstå. Projektet har dock inte kommit så

långt i denna del. Mycket energi har gått åt till att i olika arbetsgrupper arbeta fram nya metoder, nätverk och koncept. Dessa har till viss del utvecklats men de konkreta resultat som koncepten skulle leda till har bara nåtts i ganska blygsam utsträckning.

Projektet har siktat in sig på flera angelägna behov såsom integration, bristyrken, matchning av kompetens och utrikes födda kvinnors ingång i arbetslivet. I slutrapporten kan spåras ett antal insatser för att nå dessa behov och många människor har involverats men redovisade resultat är svaga. Försök har gjorts att särskilt nå unga, nyanlända och kvinnor men resultaten berättar i huvudsak om arbetsgruppernas försök och förberedelser och konkreta slutresultat kan i huvudsak inte påvisas. Därför finns det heller inga större effekter att visa på när det gäller de särskilda betoningarna på jämställdhet och integration. Möjligen kan effekterna visa sig så småningom.

Projektets styrka är att det har involverat ett stort antal aktörer i en bred samverkan över hela Fyrbodals kommun. Positivt är också det kunskapsuppbyggande inom olika arbetsområden som kvarstår efter projektperioden. Många personer har nåtts på olika sätt av projektinsatserna. Sett till ambitionerna med företagsstarter, sysselsättning och företagsamverkan lyser dock de konkreta resultaten med sin frånvaro. Genomförandet verkar ha breddats kraftfullt utöver det som beskrevs i ansökan och i beslut. Mycket av det som skulle göras har inte gjorts men projektet har gjort annat i stället. En tydlig lärdom av detta kan vara vikten av att samla sin energi till att genomföra sin avgränsade plan för kunna uppnå sina mål. Blir genomförandet för utvidgat och spretigt kan det bli svårt att uppvisa konkreta resultat.²³

5 Diskussion/Analys

6.1 Tillgänglighet till innovationssystemet

- Koncentration till Trestad
- Fragmentering
- Jämlikhet och konkurrens

Av de aktörer som har lokala kontor i Fyrbodals kommun är i stort sett samtliga stationerade i Trestad. Detsamma gäller för de myndigheter och institutioner som är viktiga för företagare som exempelvis Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Västra Götalandsregionen och Högskolan Väst. Näringslivsutvecklarna som har daglig kontakt med företagare inom olika branscher i sina kommuner uttrycker frustration över att stödet från innovationssystemets aktörer inte når ut i den omfattning som de menar att det finns behov av. Dessutom missgynnas vissa branscher som till exempel besöksnäringen, tjänstesektorn och handeln, medan tillverkande industri, generellt sett, har fler kontakter med representanter från innovationssystemet. Aktörerna inom innovationssystemet å sin sida upplever att man är på plats i den omfattning som efterfrågas. Enligt projektbeslutet skulle projektet "Utveckla en plattform som ska visa en komplett bild av det företagsfrämjande systemet." Kartläggningen som gjordes i projektet visar att under 2018 var närmare 40 aktörer, organisationer och projekt verksamma i Fyrbodals område och erbjöd tjänster och rådgivning till företag i olika faser. Till dessa kan även läggas alla de privata aktörerna som revisionsbyråer, banker, konsultbyråer med flera.

²³ Tomas Forslin, Näringslivsavdelningen, Koncernstab regional utveckling, Koncernkontoret, Västra Götalandsregionen.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
	Inspiration	Nyförretags- idagning	Förspårig idagning	Tillväxt- idagning	Export- idagning	Innovations- idagning/h andelsbolag	Rådgivning socialt företagande	Rådgivning finansiering	Risikokapital	Online utbildning	Utbildning	Mentorship	Online- verktyg/ värdster	Inkubator/te- labitat	Skåpuder labwerk	Samverkansarena	Räddande	lobbytster
Nyförretagscentrum																		
Alm Väst																		
Connet Väst																		
UC																		
Martin Ushedding i Bohuslän																		
Innovatum																		
Coopstart																		
Ungföretagsamet																		
Dinhuset																		
Agensatle micro																		
Entreprenörsmann																		
Miljöern																		
Kommunala näringskvaliteter																		
Västsvenska Handelskammaren																		
Förenings																		
Svenskt Näringsliv																		
Näringslivet																		
Leader Framtidsbygger Dahländ, Årjäng, Munkedal																		
Leader Fiskeområden Väners																		
Leader Bohuslän och gränsteg																		
Leader södra Bohuslän																		
Leader läng Göta Älv																		
Arbetsförmedlingen																		
Samfundskommittén																		
Vinnova																		
VDR																		
Tillväxtverket																		
Skatteverket																		
Rådverket																		
Business Sweden																		
Tweeta																		
Kommunikations																		
Svenskt Maritimaforum																		
Vinnova Cap																		
RISE																		
Passion Väst																		
Närlästan Väst																		
Sotenäs symbolscenter																		

Sammanställning av aktörer och projekt, oktober 2018.

Utöver dessa aktörer, offentliga och privata, tillkommer lokala, regionala och nationella projekt, olika utlysningar om konsultcheckar och andra tillfälliga stöd, finansieringsmöjligheter och aktiviteter.

Projektbeslutets ambition om en plattform med en komplett bild fick överges då det krävde mer resurser än projektet hade tillgång till både att göra kartläggningen och att löpande säkerställa att informationen är uppdaterad, relevant och korrekt. Detsamma konstaterade myndigheten Tillväxtverket i sin rapport *Kartläggning av det företagsfrämjande systemet i Sverige*,²⁴ "En betydande utmaning ligger här i att det företagsfrämjande systemet på regional nivå å ena sidan består av ett stort antal aktörer och å andra sidan är ett ständigt föränderligt system med en stor andel projektbaserade insatser. Slutsatsen är att systemet är komplext och att regionala kartläggningar enbart kan ge en nulägesbild vars giltighet är svår att befästa på sikt."

Även om innovationssystemets aktörer kan tyckas många till antalet är varje aktör i sig relativt liten. Inte sällan består organisationen av en eller ett par anställda samt ett antal underkonsulter och/eller ideella mentorer/coacher.

Under projektiden för Framtidsentreprenörer har flera av aktörerna bytt verksamhetsledare, vissa mer än en gång och vissa har även bytt ut övriga medarbetare. Den höga personalomsättningen påverkar möjligheten till robust leverans och små aktörer blir extra sårbara för förändringar särskilt i en bransch som i hög grad bygger på personliga nätverk och förtroenden.

Fyrbodals kommunalförbunds egen uppföljning av de aktörer som finansieras med hjälp av tillväxtmedel visar, precis som i landet i övrigt att stödet fördelas både ojämnt och ojämnställt. Endast 1 av 10 kvinnor som söker finansieringsstöd beviljas. Fler män än kvinnor startar företag. Det erbjuds mer och fler insatser för den tillverkande industrin än för exempelvis besöksnäringen och handeln. Åtta av aktörerna erbjuder stöd till nyförretagande. Endast en aktör redovisar resultat att deras rådgivningsinsatser lett till att två innovationer kommersialiserats. Det förekommer konkurrens mellan aktörerna som är verksamma inom samma uppdragsområde då det finansiella stödet ofta är mycket kortsiktigt och i form av projektmedel. Detta visar sig i bristen på genuin samverkan och samhandling.

6.2 Mötesplatser

- Digitala plattformar
- Fysiska mötesplatser
- Hjälptill självhjälp

Deladinidé.nu är den digitala plattform som projektet testat. Att nå igenom bruset med en plattform som Deladinidé.nu kräver stora resurser i form av marknadsföring i både sociala medier och traditionella. Det kräver också uthållighet. Under projektiden har Framtidsentreprenörer haft

²⁴ Tillväxtverket (April 2015). *Kartläggning av det företagsfrämjande systemet i Sverige*. Info 0601

kontakt med Verksamt.se som samlar Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Skatteverket och Tillväxtverkets information och e-tjänster som företag och entreprenörer har nytta av. Verksamt.se skulle kunna vara en naturlig hemvist för en öppen innovationsplattform. Det pågår ett stort utvecklingsarbete på Verksamt.se och det arbetet kan man följa på Verksamt Labs.²⁵ Fullt utvecklat kommer det att få stor påverkan på innovationssystemet och aktörernas arbetsätt och värdeerbjudande.

Samtliga näringslivsutvecklare i kommunerna vittnar om företagets behov av att nätverka och möta andra företag. Det här stämmer väl överens med projektets erfarenhet och uppfattning. Nätverk och möten, fysiska och digitala, fyller flera funktioner som till exempel ökad kunskap, öppna dörrar, samverkan, påverkan, affärsmöjligheter och stolthet för att nämna några. Genom nätverk och möten byggs en generell samhälls- och företagskultur som främjar innovation och nytänkande.

För de företag som är verksamma i eller nära Trestad finns det ett stort utbud av möjligheter att träffas vid frukostmöten, lunchseminarier, Afterworks etcetera. Det arrangeras seminarier och föreläsningar vid Högskolan Väst som är öppna för företagen, affärsbanker, företagarföreningar, kommuner och myndigheter bjuder in till mingel och möten, liksom flera av aktörerna i innovationssystemet.

I de mindre kommunerna är utbudet naturligt inte lika brett eller frekvent. Uppslutningen från företagen när möten och event arrangeras varierar också stort, vilket ibland misstolkas som ointresse från företagen.

Här behöver nya sätt som främjar entreprenörskap och innovation komma till. Aktörerna behöver arenor som möjliggör att deras stödfunktioner når ut till SME-företag både i städer och landsbygder. Aktörerna har själva satt upp kvantitativa krav på antal människor som måste vara bokade för rådgivning eller annan kunskapshöjande aktivitet för att de ska komma till platsen. Under fem deltagare ställs aktiviteten in.

Projektet upplever en avsaknad av vilja bland aktörerna att få till lokala möten då resurserna är allokerade till Trestad. Få av aktörerna arbetar med uppsökande verksamhet utan man jobbar reaktivt och tillhandahåller rådgivning och stöd till de företag och personer som kontaktar aktörerna. Personer som kommer in i systemet slussas runt bland de olika aktörerna. Ibland får de mycket hjälp, ibland ingen alls då de inte anses passa in i systemet. Aktörerna jobbar oftast sida vid sida istället för att samarbeta med kunden i fokus.

Projektet kan konstatera att de möten och events som arrangeras utanför Trestad och som vänder sig till befintliga SME oftare har en tydlig definierad och inbjuden målgrupp, till exempel tillverkningsindustri och är till karaktären utbildning eller myndighetsinformation. Medan de som vänder sig till innovatörer och entreprenörer ofta har fokus på information om hur man startar företag, bolagsform, affärsplan, budget etcetera.

Här finns en hel del både inspiration, erfarenhet och kunskap att hämta från såväl Innovationscenter för landsbygden på Österlen i Skåne som från Science Park-systemet i Region Jönköping.

Innovationscenter för landsbygdens idé bygger på att företagen kan vara resurser och agerar bollplank för varandra, samtidigt som en affärscoach finns på plats för att fånga upp och lotsa vidare till rätt stöd i takt med att idéer mognar.

Science Park-systemet i Region Jönköping jobbar på liknande sätt genom de lokala affärscoacherna som bland annat faciliterar enkla drop-in-möten och seminarier i alla 13 kommuner, där idéer i ett mycket tidigt skede kan få prövas, kontakter knyts och spontana team bildas.

Enligt affärscoacherna i Jönköpingsregionen är erfarenheten att deltagarnas primära behov är att få prata med andra om sin idé och ta del av andras erfarenheter för att kunna utveckla den. Behovet

²⁵ <http://verksamt-labs.glitch.me/>

av traditionell nyföretagarrådgivning i form av att välja bolagsform, skriva affärsplan, göra budget etcetera tillgodoses, enligt affärscoacherna i allt högre grad digitalt via nätet. Men om någon uttrycker behov av enskild rådgivning kan detta behov fångas upp på mötet.

Intresset för dessa enkla möten är stort både i Jönköpingsregionen och på Österlen, samtidigt som insatsen från stödaktören är minimal. *”Vi fixar lokal, kaffe och kanelbullar, sen lyssnar vi mest.”*
Helena Kurki, Näringslivsutvecklare i Sjöbo.

Både i region Jönköping och på Österlen utgör dessa möten också en möjlighet att fånga upp idéer, innovatörer och entreprenörer som har potential att gå vidare i systemet och få en snabb och hållbar tillväxt.

Projektets test med Afterwork för kvinnliga innovatörer och entreprenörer på Orust med fokus på idéer och inspiration gav samma positiva resultat som i Skåne och Jönköping, det vill säga det blev en lokal ”snackis”, och nya kontakter knöts och kommunens utvecklare har fått önskemål om att arrangera fler.

Liknande möten har arrangerats i Fyrbodals tidigare. 2012 genomfördes idécaféer i några av Bohuskommunerna genom Entreprenörsarenan. Enligt verksamhetsledaren var mötena, efter en trög start, välbesökta. Entreprenörsarenans styrelse valde ändå att lägga ner verksamheten efter ett år. Flera av aktörerna har också gått samman och anordnat idéträffar från och till i Fyrbodals. Ibland har inbjudan gått ut via näringslivsenheterna. Dock har dessa träffar inte fallit väl ut då de flesta av besökarna som deltagit redan varit inne i stödsystemet.

6.3 Infrastruktur

- Geografiska avstånd
- Kulturella avstånd
- Gemensamma modeller

De fysiska avstånden i Fyrbodals är relativt stora, med drygt 15 mil i nord-sydlig riktning och tio mil väst-östlig riktning. Det finns två tydliga stråk, ett längs Bohuskusten och ett längs Vänern. För att skapa en mer funktionell geografi behöver infrastrukturen och kollektivtrafiken utvecklas i hela delregionen. Till detta kan också läggas barriärer av mer mental och kulturell karaktär.

En tydlig skiljelinje går vid de gamla landskapsgränserna, Dalsland, Bohuslän och Västergötland. Kommuner inom samma landskap har längre vana vid att samverka samtidigt som den territoriella kunskapen om övriga delar av delregionen är lägre.

För projektet blev konsekvensen bland annat svårigheter att skapa engagemang för aktiviteter som upplevdes ”bara indirekt” ha effekt i den egna kommunen eller grannkommunen.

Som exempel kan nämnas arbetet och kommunikationen i projektets arbetsgrupper och de aktiviteter som planerades och genomfördes via de grupperna; Innovation hack för niondeklassare i Tanum, Innovation hack för företag i Bengtsfors och Afterwork för kvinnor på Orust. I förarbetet deltog flera kommuner men så fort aktiviteten var beslutad, platsbestämd och finansierad upphörde i stort sett samarbetet.

De här mentala och kulturella barriärerna får också konsekvenser för innovationssystemet.

Koncentrationen till Trollhättan gör att innovationssystemet ibland upplevs som en kommunal angelägenhet och inte en delregional. Högskolan Väst beskrivs till exempel i Uddevalla som ”Trollhättans högskola” trots att det bara är tre mil mellan städerna. Projektets erfarenhet är att ju längre man kommer från Trollhättan och Trestad desto mindre är kännedomen om innovationssystemet, dess aktörer och erbjudande och desto större är misstron mot systemets vilja och kompetens.

Mycket talar för att erfarenheterna från Region Jönköping med en lokal nod, det vill säga en fysisk mötesplats i varje kommun skulle kunna gälla även i Fyrbodals kommuner.

Initialt skulle man kunna utgå från de mötesplatser som redan etablerats eller är på väg att etableras genom lokala initiativ, till exempel Gröna Klustret på Nuntorp, Symbioscentrum i Sotenäs, Utvecklingscentrum i Dingle med flera.

Genom en uttalad vilja från kommunerna, Fyrbodals kommunalförbund och Västra Götalandsregionen att allokera och samordna resurser till dessa noder/mötesplatser, skulle de kunna få status som lokala centrum för kunskap och hållbar utveckling där företag, innovatörer, entreprenörer, stödaktörer, utbildningsanordnare, tjänstepersoner med flera kan mötas och utveckla ny kunskap.

6.4 Mångfald och ny kunskap

- Nålsöga och höga trösklar
- Branschbredd
- Jämlik tillgång till systemet

Övergripande mål och projektmål för **Framtidsentreprenörer och stärkt näringsliv i Fyrbodals** är enligt projektbeslutet att *”Skapa tillväxt bland nya och befintliga små och medelstora företag i Fyrbodals. Att ta tillvara entreprenörers kompetens och matcha mot nya affärsidéer från SME-företag. Affärsidéerna och de nya företagen ska utvecklas med hjälp av de befintliga företagsfrämjande aktörerna med stöd av projektledaren.”*

Under projekttiden har 37 idéer tagits emot. Idéerna har kommit till projektet digitalt via DeladInidé.nu, via företagsträffar och events och några har kommit via aktörer i stödsystemet. De idéer som kommit in via stödsystemet har kommit tillsammans med kommentarer som ”Kan projektet ta hand om detta? Jag hittar ingen aktör som kan hjälpa och det ligger utanför det vi erbjuder.”

Idéerna som kommit in till projektet spänner över alla branscher, grader av nytänkande, innovativ höjd och alla faser i innovationsprocessen.

Det flera av dem har gemensamt är att de inte ”passar in i mallen” för de uppdrag aktörerna har inom det befintliga innovationssystemet. Några av dem anses vara för omogna, sakna tillräcklig innovativ höjd och/eller skalbarhet eller möjlighet till internationalisering.

Andra anses sakna rätt typ av ledare eller team som bedöms vara tillräckligt driven, engagerad eller resursstark för att ta idén vidare mot en innovation.

Några av dem är i ”fel bransch” eller ”fel målgrupp” utifrån stödsystemets perspektiv.

Enligt en kartläggning som gjorts av Västra Götalandsregionens analysenhet²⁶ har Fyrbodals ett antal resursbaser och kärnkompetenser inom tillverkningsindustri, processindustri, maritima näringar, skogliga näringar, besöksnäring, gränshandel, gröna näringar och kreativa och kulturella näringar. Flera av dessa näringar är ”klustrade” i olika delar av delregionen till exempel gränshandel i Strömstad, rymdindustri i Trollhättan, maritima näringar i Bohus-kommunerna och så vidare. Projektet har identifierat ett behov av att undersöka hur stödfunktionerna ser ut för att dessa resursbaser skulle kunna utveckla ännu större konkurrenskraft. En förstudie som ska undersöka detta har initierats på kommunalförbundet.

Av de idéer som kommit in till projektet är flera till karaktären ”platsbundna” som till exempel blå och gröna näringar, besöksnäring och handel. Innovationssystemets koncentration till Trollhättan och Trestad blir då ett problem. Tröskeln för en företagare i norra Bohuslän eller Dalsland att under en period lämna sitt företag för att ta plats i Innovatum Startup blir hög. Följden blir att man hellre väljer att inte kommersialisera sin innovation alls.

Innovation och affärsutveckling inom besöksnäringen har dessutom en annan logik än innovation och affärsutveckling inom tillverkande industri.

Parallellt med projektet Framtidsentreprenörer har projekt Maritim utveckling i Bohuslän (MUB)²⁷ genomförts i kommunerna Strömstad, Tanum, Sotenäs och Lysekil. Övergripande mål för det projektet är att etablera en innovationsarena för maritim turism.

²⁶ VGR Analysenheten (2018). Resursbaser och kärnkompetenser i Fyrbodals regionala ekonomi.

²⁷ Maritim Utveckling i Bohuslän. Projekt-ID 20200945.

MUB:s aktiviteter under 2016-2019 bekräftar att behovet av utveckling för företag inom besöksnäringen är stort och att stödet i ett första skede måste finnas "på hemmaplan". MUB avslutas den 30 juni 2019 och just nu pågår ett test i de deltagande kommunerna som bygger på de erfarenheter och arbetssätt som beskrivits tidigare om Science Park-systemet i Region Jönköping. Båda projektens möten med företagare inom dessa näringar (blå- och gröna näringar, handel och turism) visar dessutom att man i stor utsträckning inte känner till att det finns ett offentligt finansierat stödsystem. De som känner till det upplever att utbudet av rådgivning är alltför standardiserat för att passa deras behov, att de "vill klara sig själva" och inte ingå i ett system eller vara beroende av stöd. Några uttrycker att de inte känner igen sig som innovationssystemets målgrupp. De är inte vana att teoretisera kring innovation, de ser ett problem eller behov och löser det. Därför spelar kommunikation och ordval en stor roll, inte minst med tanke på att en majoritet av de befintliga företagen har en företagsledare som passerat 65 år och få av dem är kvinnor. Bilder på hemsidor, i annonser och på sociala medier har betydelse. Flera företagare, innovatörer och entreprenörer värjer sig mot begrepp som "stödsystem", "pitcha" din idé, "inkubatorföretag" etcetera.

Hypotesen i projektbeslutet var att tidsbrist och avsaknad av rätt kompetens för idén var främsta anledningarna till att företagens idéer blir "liggande i byrålådan". Lösningen som skulle prövas i projektet var att tillsätta team av "entreprenörer" som mer eller mindre självständigt skulle utveckla företagens "byrålådeidéer". Detta skulle stärka och utveckla företagen och vara ett led för deltagarna i entreprenörsteamerna att komma in på arbetsmarknaden eller ta steget att starta eget företag.

Lärdomen från projektet bekräftar att idéer som bedöms ligga utanför företagets nuvarande verksamhet eller där man saknar vital kunskap eller kontakter läggs åt sidan, medan idéer som ligger inom företagets egen kärnverksamhet eller kärnkompetenser ofta utvecklas vidare direkt inom företaget.

När det gäller entreprenörsteamerna ger projektbeslutet ingen tydlig definition av vem eller var entreprenörerna finns, men personer med utländsk bakgrund nämns liksom kvinnor i allmänhet. Projektet valde att definiera entreprenörer som personer (oavsett bakgrund och kön) med resurser (kompetens, erfarenhet, vilja, engagemang och inte minst intresse) att utveckla idéer till innovationer.

Projektets dialog med flera av aktörerna inom innovationssystemet (Ung Företagsamhet, Drivhuset, Arbetsförmedlingen, Connect Väst, Nyföretagarcentrum med flera) visade att det, hos dessa aktörer, inte finns något systematiskt sätt att "registrera" personer utifrån personella resurser, kompetenser och drivkrafter så att de kan lockas att vara med och utveckla nya idéer. Den registrering som sker internt inom respektive aktörs CRM-stöd är mer av personuppgiftskaraktär. Den kunskap om driv och kompetens bland individer som finns bygger uteslutande på personliga kontakter och nätverk hos personalen hos varje aktör. Eftersom flertalet av dem som jobbar i innovationssystemet gjort så under många år är nätverken stora och spridda över hela Fyrbodal, men tyngdpunkten bland kontakterna ligger ändå i och omkring Trestad.

Att kunskapen om dessa entreprenörer inte är systematiserad gör den sårbar med risken att förlora viktiga relationer varje gång någon person slutar. Under projektperioden har flera av aktörerna bytt personal, i vissa fall fler än en gång. Detsamma gäller kommunernas näringslivsutvecklare, där sju kommuner bytt personal under projektiden.

6.4 Samverkan och samhandling

- Samtal/Samhandling
- Systemets egen förnyelse
- Framtidsbild
- Roller och mandat

Delmål 6 i projektbeslutet handlar om att "Projektet ska skapa ett nytt hållbart strukturellt

arbetsätt för att nya idéer ska kunna skapa tillväxt i SME-företag. Detta ska bli ett långsiktigt resultat av projektet.”

Projektet har genom bildandet av B-chain, tidigare beskrivet i rapporten, försökt bidra till ett forum för de aktörer inom innovationssystemet som vänder sig till befintliga SME-företag att mötas, informera, koordinera och på sikt utveckla kundvärde tillsammans. Uppslutningen var till en början mycket god och ansatsen att utveckla kundnytta tillsammans var ambitiös.

Trots detta har det än så länge varit svårt att få nätverket att lyfta från första steget, samtals-nivån på ”Samverkanstrappan”. De möten som hittills genomförts präglas av ”jag är här för att informera om min verksamhet” samt ”bevaka mina intressen”.

Nätverket bygger på frivillighet och det är svårt att bortse från förekomsten av konkurrens mellan aktörerna som är verksamma inom samma uppdragsområde på grund av hur det finansiella stödet är utformat, kortsiktigt och i form av projektmedel. Att vandra upp för ”Samverkanstrappan” är ett långsiktigt och krävande arbete och idag saknas konkreta incitament för att stimulera detta.

Det talas allt oftare i både forskning och media, om vikten av att bygga en samhällskultur som främjar innovation och nytänkande. Globala hållbarhetsmål, digitalisering och arbetslivets stora utmaning, kompetensförsörjning är några av de faktorer som driver på.

I kommunallagens 2 kap 8§ står det att ”kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget.” Det finns alltså inget lagkrav på att kommunerna ska arbeta med näringsfrämjande insatser.

I Fyrbodal har samtliga kommuner utom Orust en eller flera näringslivsutvecklare.

Näringslivsutvecklarnas förutsättningar varierar dock stort mellan kommunerna både vad gäller resurser, arbetsuppgifter och mandat.

Genom projektet ”Bättre företagsklimat i Fyrbodal” har flera kommuner fått hjälp att ta fram lokala näringslivsstrategier. En genomgång av dem visar att det saknas en Fyrbodals-gemensam framtidsbild och att det behövs strategier för hur kommunerna kan och ska agera tillsammans för att stödja näringslivets utvecklingskraft, förmåga till förnyelse och marknadsanpassning.

7 Slutsatser

Tillgänglighet

- Innovationssystemets aktörer behöver jobba mer uppsökande och finnas tillgängligt lokalt i hela Fyrbodal. Om stödet uteblir är risken att innovatörer utanför Trestad väljer att inte kommersialisera sina idéer alls.
- ”En dörr in” i innovationssystemet måste skapas för att förenkla åtkomst och sänka trösklar.

Mötesplatser

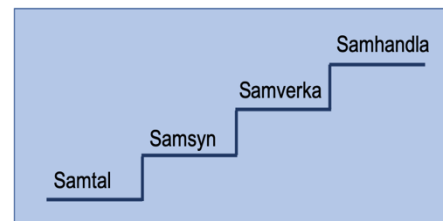
- Fysiska mötesplatser behöver finnas i hela delregionen för att främja möten mellan människor som i sin tur skapar innovationskraft och hållbar utveckling.
- Nya sätt för matchning av idéer och kompetenser behöver utvecklas och anammas av innovationssystemet.

Infrastruktur

- Innovationsstöd måste säkerställas för SME-företag och entreprenörer inom alla branscher i hela delregionen.
- Gemensamma modeller och verktyg för att öka känslan av ett sömlöst system.
- Glappet mellan initial idé till senare insatser i affärsutveckling behöver fyllas och trösklar sänkas. Liksom även stöd för hur idéer kan kommersialiseras för en marknad. En röd tråd behöver skapas.

Samverkan

- Kunden i fokus måste gälla även för innovationssystemet. Det vill säga, beställningen till innovationssystemet måste utgå från att tillgodose ett kundbehov och inte vilka erbjudanden som finns i portföljen.
- Fragmenteringen i systemet måste åtgärdas för att skapa tydlighet, robusthet och en effektiv användning av skattemedel. Detta kan bland annat uppnås genom att aktörerna i innovationssystemet själva ökar sin samverkan och förflyttar sig från Samtalsnivå till Samhandlingsnivå i Samverkanstrappan.
- Tydliga incitament för samverkan och samhandling mellan kommunernas näringslivsutvecklare och aktörerna i innovationssystemet behöver skapas.

Lärdomar från projektarbetet

- Avgränsa projektskopet och våga prioritera
- Tydlig styrning med mandat och ansvar att implementera resultat och nyttor
- Låt några kommuner vara piloter (max 4 kommuner)
- Säkerställ att relevanta resurser finns tillgängliga under hela projektperioden
- Adekvata indikatorer (om huvudfokus är att stärka befintliga företag, är kanske inte "Antal nya företag" rätt indikator).

Fyrbodals kommunalförbund – 14 kommuner samarbetar för tillväxt

Museigatan 2 • Box 305 • 451 18 Uddevalla
Vxl 0522-44 08 20 • www.fyrbodals.se